دانيمارقه پرنسى
هامله ت

VÜCUD MU, YOKSA ADEM Mİ?

Kamuran Şerif'in Hülasa Hamlet Tercümesi: Transliterasyon

Mustafa Demirplak

İçindekiler

BİRKAÇ SÖZ

İstanbul'da, 2007-2008 akademik yılının başında kendime bazı hedefler tespit etmiştim: Osmanlıca matbu eserleri akıcı bir biçimde okumayı öğrenecek, Amerikan (ve tabiatıyla İngiliz) şiiri ve genel olarak edebiyatı hakkında çalışacak ve nihayet bir kısım edebi tercümeleri mukayeseli olarak inceleyecektim. Üniversite kütüphanesindeki "nadir eserler" bölümünde[1] Kamuran Şerif'in 1927 tarihli, Osmanlıca, hülasa Hamlet tercümesine rastladığımda bir taşla üç kuş vurma fikri zihnimde hasıl oldu. Bir konuyu öğrenmenin en iyi yolunun o konuda kitap yazmak olduğu söylenir. Ben de bu hülasa tercümenin transliterasyonu üzerinde uğraşmak suretiyle hem Osmanlıca okumamı hem de tercüme sanatına intibakımı gerçekleştirecektim. Uzun lafın kısası birkaç ayımı alan bu kısa çalışma benim Osmanlıca'ya ve tercüme sanatına ilk ciddi girizgahım oldu.

Hülasa tercüme, Cumhuriyet'in ilk yıllarında sanki biraz aceleyle hazırlanmış veyahut hazırlattırılmış. İlkin tam tercüme değil, bir özet. İkinci olarak kitabın kızamık çıkarmış gibi pek çok yazım hatalarıyla beneklenmesi hem Osmanlıca hem de Shakespeare gibi iki yönüyle de zor bir sahada gezinmeyi pek bir zorlaştırıyor. Eserin İngilizce aslıyla muhtelif Türkçe tercümeleri arasında mukayeseli okuma yapıp Kamuran Şerif'in ne demek istediğini bu suretle kestirerek, söz konusu yazım hatalarını düzelttiğimi umuyorum. Evet, kitabın başında bir yanlış-doğru cetveli var ancak ikilemde kaldığım çoğu yerde o cetvelin hiç faydası olmadı[2]. Kubbealtı Lugati, Kamusu Türki ve Osmanlıca Redhouse Sözlüğü bu çerçevede faydalandığım eserler oldu.

Tam bir Osmanlıca transliterasyonda inceltme işaretleri ve Arap alfabesindeki ayn veya hemze gibi harflerin telaffuzunu, günümüz Türkçe'sinde S harfi ile temsil ettiğimiz sad ve sin harfleri arasındaki farkları ve bunlara benzer diğer incelikleri belirten işaretler bulunur. Nispet eki vb eklerin yazımında da bazı imla kuralları vardır. Tüm bu bahsi geçen özel karakterleri LaTeXveya herhangi bir *word processor*

[1]Bu eserin pdf hali bugün online olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Atatürk Kitaplığı'ndan kolayca temin edilebilir.

[2]Bu yüzden o cetvelin transliterasyonunu bu kitapçığa dahil etmedim.

ile göstermek tam bir kabus olduğundan bu ayrıntıları ihmal ettim. Affoluna! İkilemde kalan okur Kubbealtı gibi online lugatlerden ve bağlamdan bu kelimelerin doğru anlamlarını çıkaracaktır. Transliterasyonda kendi müdahalelerim kolay farkedilmesi için *yatık ya da "slanted" karakterlerle* yazılmıştır ve toplamda üç cümleden ibarettir.

Son olarak -ve bu pek vurgulanmıyor- Kamuran Şerif tercümesinin Hamlet'teki "To be or not to be" veya "The rest is silence." gibi kilit ifadeleri Türkçe'ye aktarışı aslında epeyce başarılı. Olmaz olsun olmak ya da olmamak diyenlerdenseniz, "*Vücud mu, yoksa adem mi*" yahut "*Bakisi sükut.*" hoşunuza gidecektir. Hamlet tercümesi deyince bizim tercüme tarihimizde kopan yok yere yaygaralar[3] unutulmaz. Bu yaygara literatürüne malzeme olmamak için burada duracak ve kimseye kılçık atmayacağım.

2019'un ilk haftasında notlarım arasında görüp, gözden geçirerek web'e koymaya karar verdiğim bu çalışmanın meraklısına faydalı olmasını diliyorum.

Tarlada yonca bitene kadar beygir acından ölürmüş. Bu da Kamuran Şerif'ten öğrendiğim bir darbı mesel. Benim iş yapma hızımı anlatıyor.

Mustafa Demirplak

Konya, 2019

[3]40'lı yıllarda aralarında Necip Fazıl, Halide Edib ve Neyyire Neyir gibi isimlerin karıştığı ve (adını da unuttum ya) bir muharririn Muhsin Ertuğrul'un sahnelediği piyes için "Bu tercüme olmamış." düzeyindeki dudak büküşüyle başlayan ve adı geçen ve geçmeyen herkesin birbirine Allah ne verdiyse daldıkları kanlı savaş bunlardan en iyi bilineni.. yani yaşı yetenler için. Rahmetli Can Yücel'in adeta "Traduttore, traditore!" deyişini haklı çıkarmak amacıyla oturup Hamlet'i yeniden yazması üzerine konuşulanlar belki hafızalarda daha tazedir.

TRANSLİTERASYON

Kitabın kapağı

CİHAN EDEBİYATINDAN NUMUNELER

Danimarka Prensi

HAMLET

İngiliz şairi Şekspir'in dramı
Tercüme ve hülasa eden
Kamuran Şerif
Maarif Vekaleti (logo)
İstanbul - Devlet Matbaası
1927

Kapağın içi

Burada tashih esnasında yakalanan 12 basım hatası ve onların düzeltilmiş halleri sayfa ve satır sayılarıyla beraber bir yanlış doğru cetveli şeklinde tertip edilmiştir.

Sayfa 1

Bu sayfa kapağın aynısıdır.

Sayfa 2

Bu sayfa boş bırakılmıştır.

Sayfa 3

Vilyam Şekspir. İngiltere'nin en büyük dramatik şairidir. Stratford şehrinde doğmuştur. Beşeri hisleri ve ihtirasları bütün çıplaklığıyla ve hayret edilecek bir kudretle tasvire muvaffak olmuştur. Hayali zaman zaman sade, korkunç, zarif, hezl-amiz, melankolik, derin, müstehzi, ihtiraskar şekiller alır. Dehasının kudreti sayesinde her fikri hiç zorluk

çekmeden, kemali serbestiyle ifade edebilir. Feci ihtirasların tasvirinde hiç kimse Şekspir derecesinde belagat ve heyecan gösterememiştir. (1564–1616)

Vakıanın cereyan ettiği yerler. Danimarka takım adalarının en büyüğü olan "Zeland" adasının şark sahilinde, Kopenhag'dan yirmi dört mil mesafede, Elsinor [1] şehri kaindir. Bu şehir civarında, 1577 senesinde inşa edilmiş gotik tarzında bir şato mevcuttur. Binanın bugünkü ismi Kronborg Şatosu'dur. Hamlet trajedisinin mühim bir kısmı bu binada ve bir kısmı da o civarda cereyan eder. Oyunun iki mühim sahnesi bu şatonun önündeki meydanı, diğer sahnelerin bir çoğu şatonun odalarını, diğer iki sahne Polonyus'un evini, bir sahne Danimarka'da bir ovayı, beşinci perdenin pek meşhur olan "mezarlık sahnesi" de bir kilise avlusunu irae eder.

---

[1] Elsinore yahut Helsingor.

Sayfa 4

Dramın Şahısları

Claudius	**Klodyus,** Danimarka Kralı
Hamlet	**Hamlet,** Ölen Kral Hamlet'in oğlu
Polonius	**Polonyus,** Vezir
Horatio	**Horaşyo,** Hamlet'in arkadaşı
Laertes	**Laert,** Polonyus'un oğlu
Rosencrantz	**Rozenkranç**
Guildstern	**Gildeştern**, Nedimler
Osric	**Osrik**
	Bir rahip
	İki mezarcı
Fortenbras	**Fortenbras,** Norveç Prensi
	İngiltere elçileri
Gertrude	**Jertrud,** Danimarka Kraliçesi, Hamlet'in annesi
Ophelia	**Ofelya,** Polonyus'un kızı
	Hamlet'in babasının ruhu.. ilh.

Sayfa 5

Mevzuun Hülasası

Danimarka Kralı Hamlet, kardeşi Klodyus tarafından uykuda iken zehirlenerek öldürülmüştür. Klodyus derhal tahta geçer ve yengesi Kraliçe Jertrud'la evlenir. Bir gece ölen kralın ruhu, oğlu Prens Hamlet'e görünerek kardeşinin yaptığı cinayeti anlatır, intikamını almasını emreder. Hamlet, amcasını öldürmeye karar verir. Aynı zamanda

duyduğu şiddetli tessürü belli etmemek için kendini deli olmuş gibi gösterir. Klodyus yeğeninin bu halinden telaşa düşer.

Hamlet'in zayıf iradesi amcasını öldürmesine mani olur. Nihayet bir gece annesinin odasındayken, perde arkasında kendilerini dinleyen Polonyus'u Kral Klodyus zannederek yanlışlıkla öldürür. Kral bu hadise üzerine Hamlet'i İngiltere'ye gönderir. Bu sırada Hamlet'i seven, Polonyus'un kızı Ofelya babasının sevgilisi tarafından öldürülmesinden müteessir olarak çıldırır ve intihar eder. Hamlet İngiltere'ye giderken korsanların eline düşer. Biraz sonra Danimarka'ya döner.

O aralık Polonyus'un oğlu Laert, Hamlet'i bir meç mübarezesinde zehirli kılınçla yaralayıp öldürmek üzere Kral'la söz birliği eder. Mübareze esnasında Kraliçe, Hamlet için hazırlanan zehirli içkiyi içip ölür. Laert Hamlet'i zehirli kılınçla yaralar, fakat bu sırada yanlışlıkla Hamlet'in eline geçen zehirli kılınçla kendisi de yaralanınca her şeyi itiraf eder. Hamlet ölmeden evvel aynı kılıçla amcasını vurur, babasının intikamını alarak yeminini yerine getirir.

Sayfa 6

HAMLET [1]

[Danimarka Prensi Hamlet, yaşı otuzu bulduğu halde el'an Wittenberg [2] Darülfünunu'nda felsefe tahsil etmekte iken Danimarka Kralı olan babasının ani surette vefatını haber alır. Bu haber üzerine memleketine döndüğü zaman annesi Jertrud'u amcası Klodyus ile izdivaç etmiş bulur. Jertrud'un yeni kral ile izdivaçta gösterdiği bu çirkin istical [3] halkı her ikisinden de fena halde soğutmuştur. Esasen Hamlet'in dediği gibi Hiperyon'a [4] nazaran Satir [5] ne ise ölen Kral'a nazaran da Klodyus odur. Bunun üzerine herkes de bir şüphe uyanır: Klodyus karısına ve tahtına tamah ederek kardeşini öldürdü, derler. Zaten Danimarka tahtının hakiki varisi Klodyus değil, Prens Hamlet'tir.

---

[1] Hülasalar parantez içine alınmıştır.

[2] Prusya'nın Saksonya eyaletindedir. Kurunı vustada darülfünunuyla meşhurdur.

[3] Hamlet bir sözüyle bu çirkinliği pek canlı bir surette ifade ediyor. "Babam için dökülen lokmanın artığı, tatlı makamında düğün sofrasına konuldu." cümlesiyle bu sözün ruhu tam Türkçe olarak ifade edilmiş olur.

[4] Güneş mabudu Apollon'un isimlerinden biridir. Hiperyon altın saçlı güzel bir delikanlı şeklinde tasvir olunur.

[5] Yarı belinden yukarısı insan, aşağısı teke şeklinde tasvir olunan gayet çirkin esatiri bir mahluk.

Sayfa 7

Hamlet babasını çılgınca bir muhabbetle sevmektedir. Annesiyle amcası onu beyhude yere teselliye çalışırlar.]

KRALİÇE: Madem ki bu herkesin başına gelen bir şeydir, sen neden herkesten başka türlü duruyorsun?

HAMLET: Duruyor[4] muyum?.... Hayır, madam! Ben duruşun ne olduğunu bilmem. Hayır, anne.... Mantomun mürekkep karası rengi, adet yerini bulsun diye resmi matem alameti olarak giyilen bu siyah esvaplar, bu cebri iç çekişler, gözlerden ırmak gibi dökülen yaşlar, kahır çökmüş çehreler... Kederin bütün bu eşkal ve tezahüratı, gösterişleri benim samimi tercümanım olamaz.. Bunlar hakikaten bir duruştan ibaret olabilir, çünkü insanın taklit edebileceği hareketlerdir. Fakat benim ta içimde duruşun, gösterişin ifadeden aciz olduğu bir şey var.. Ötekiler ölmek süsünden ve nikabından başka bir şey değil!

KRAL: Hamlet, babanızın bu suretle matemini tutmanız tabiatınızın hassasiyetinden ve faziletinden ileri geliyor. Fakat pekala bilirsiniz ki pederiniz pederini, onun pederi de kendi babasını kaybetmişti; arkada kalan evlat için bir müddet, ölen babasının matemiyle müteessir olmak evlatlığın icabetindendir. Fakat muannidane bir teessür göstermekte devam ve ısrar etmek, dindarlıkla telif kabul etmeyen bir serkeşlik, erkekliğe yakışmayan bir elem ve teessürdür. İnsanda Allah'ın emrine karşı gelen bir iradenin, müdafaasız bir kalbin, sabırsız bir ruhun, cahil, zapturapttan mahrum bir muhakemenin mevcudiyetine delalet eder; çünkü zaruri olduğunu bildiğimiz ve alelade bir şey gibi kabule alışık olduğumuz bir halden dolayı asi bir mukavemet gösterip kendimizi haddinden fazla üzmekte ne mana var? Böyle bir hareket, Allah'a karşı isyan, ölüye karşı hürmetsizlik, tabiata karşı hakarettir; aklın kabul edemeyeceği bir manasızlıktır, o akıl ki babaların ölümü en alışık olduğu şeydir ve ilk ölüden daha bugün ölen insana gelinceye kadar "Hükmi kaza böyledir!" diye diye bağırır.

Sayfa 8

Çok rica ederiz, bu uyuşuk kederi üzerinizden atınız ve bize bir baba nazarıyla bakınız; zira bütün dünya şunu bilsin ki tahtımıza en yakın olan sizsiniz; size karşı beslediğimiz muhabbet, en müşfik bir babanın oğluna karşı olan asil muhabbetinden aşağı kalmaz. Tekrar Wittenberg'de mektebe dönmek hakkındaki niyetinize gelince, bu arzumuza tamamıyla muhaliftir; gözümüzün neşe ve huzuru, sarayımızın başlıca nedimi,

[4] Burada Hamlet'in diline doladığı "durmak" eserin aslında *to seem* fiilidir. MD

yeğenimiz ve oğlumuz olarak burada kalmaya razı olmanızı şiddetle rica ediyoruz.

KRALİÇE: Annenin istirhamları boşa gitmesin, Hamlet; sana rica ediyorum, bizimle otur; Wittenberg'e gitme.

HAMLET: Size itaat için her ne mümkünse yapacağım, Madam.

KRAL: Bak işte şefkatli bir evlada layık, güzel bir cevap; bizimle birlikte Danimarka'da kalınız. Madam, geliniz; Hamlet'in gönül hoşluğuyla vaki olan bu nazikane muvafakatı içime su serpti; bu muvafakat şerefine bugün Danimarka'da sıhhate içilecek kadehlerin tokuşma sesini toplar bulutlara ilan edecek, zeminden yükselen bu gök gürültüsünü tekrar eden sema, Kral'ın sıhhatine içilen kadehlerin sesiyle inleyecek ... Haydi gidelim!

(Hamlet'ten başka hepsi çıkarlar.)

HAMLET: Ah, keşke ölümle sertleşen bu et kütlesi yumuşayıp erise, sulanıp bir çiğ danesi haline gelebilseydi, yahut Huda-yı lemyezel katli nefsi, kanunlarıyla men etmemiş olsaydı! Aman ya Rabbi! Bu dünyanın bütün işleri gözüme ne kadar yavan, manasız, yeknesak ve beyhude görünüyor. Yazık! Yazıklar olsun! Bu dünya yabani otları ayıklanmamış bir bahçedir.. İçinde hiçbir tohumun filizlenmediği, baştan başa kaba, muzır nebatlarla örtülü bir bahçe.. Babam öleli ancak iki ay olduğu halde neler, neler olmadı? Yok ne iki ayı?..

Sayfa 9

İki ay bile değil.. Ne mükemmel bir kraldı.. Annemi o kadar severdi ki adeta rüzgarların bile yüzünü sert bir nefha ile okşamasına gönlü kail olmazdı.. Ey sema! Ey zemin! Bunlar hatırımda kalsın mı? Sanki babama karşı olan arzu ve ihtirası ona malik olduğu nispette artıyormuş gibi merbutiyet gösteriyordu; öyle olduğu halde aradan bir ay geçince.. Artık ötesini düşünmeyeyim. Ey vefasızlık, kadın senin adaşındır! Bir ay, tek bir ay.. Niyobe [1] gibi gözyaşları dökerek zavallı babamın cenazesini takip ederken giydiği ayakkabıları bile eskitmeden.. O, evet, o!. Aman Allah'ım, onun yerinde, muhakemeden ve temyiz melekesinden mahrum bir hayvan olsaydı, matemi daha uzun sürerdi. Bir ay sonra amcama, babamın kardeşine vardı. O amcam ki ben Herkül'e ne kadar benziyorsam, o da kardeşine o kadar benziyordu. Bir ay içinde... Nabeca gözyaşlarındaki tuzun, tahriş edilen gözlerinde hasıl ettiği kızartı bile geçecek kadar zaman olmadan kocaya vardı. Bu ne iyidir; ne de sonu iyi olur. Ey kalbim parçalan.. Çünkü dilimi tutmaya mecburum.

[Hamlet'i en fazla üzen, babasının ölümü hakkında kati bir şey bilmemesidir. Klodyus kardeşinin ani surette vefatını, "Kral'ı yılan

sokup öldürdü.” diye ilan etmiştir. Fakat Hamlet’in “peygamberane ruhu” bu yalanın altında gizlenen hakikati sezer gibi olur.

---

[1] Niyobe, Lidya kralı Tantal’ın kızıdır. Ailesinin fazla kalabalık olmasıyla o derece mağrurdu ki, yalnız iki çocuğu olduğu için Latuna’ya nispet verdi. Bunun üzerine Latuna’nın oğlu Apollon, Niyobe’nin bütün oğullarını, kızı Diyana da bütün kızlarını öldürdü. Niyobe şedit teessüründen dilsiz oldu, sonra da taş kesildi.

Sayfa 10

Hamlet bu müthiş sarahatsizlik içindeyken pek sevdiği arkadaşı Horaşyo kendisini ziyarete geliyor; şatonun önündeki meydanda tıpkı ölen krala benzeyen bir hayaletin üç gece üst üste kendisine zahir olduğunu söylüyor. Hayalet sorulan suallere cevap vermemekte inat etmiş, yalnız son gece bir şey söyleyecek gibi olmuşsa da sabah karşı duyulan ilk horoz sesi üzerine ortadan kaybolmuştur.

Hamlet bu işte bir fesat olduğuna kanaat getirerek hayaleti bizzat görmek üzere ertesi gece Horaşyo ile beraber şatonun önündeki nöbet yerine gider. Hayalet yine görünür, Hamlet’i tenha bir yere götürmek ister. Horaşyo hayaletin habis bir ruh olmasından, Hamlet’e bir fenalık etmesinden korktuğu için prensi salıvermek istemez. Fakat Hamlet hayatın, nazarında “bir iğne kadar kıymeti” olmadığını, “yolunu kesecek kimseyi hayalete çevireceğini” söyler. Hayalet ile beraber meydanın daha tenha bir köşesine çekilirler. Hamlet ile babasının ruhu arasında geçen sözler birinci perdenin beşinci sahnesini teşkil eder.]

HAMLET: Beni nereye götürüyorsun? Söyle; daha uzağa gitmem.

HAYALET: Bana bak.

HAMLET: Bakıyorum.

HAYALET: Azap veren kükürtlü alevlere yine nefsimi terk edeceğim saat yaklaşıyor..

HAMLET: Heyhat, zavallı hayalet!

HAYALET: Bana acıma. Yalnız ifşa edeceğim şeyleri ciddiyetle dinle.

HAMLET: Söyle. Seni dinleyeceğime söz veriyorum.

HAYALET: Nitekim söylediklerimi duyduktan sonra intikamımı alacağına da söz vereceksin..

Sayfa 11

HAMLET: Ne dedin?

HAYALET: Ben senin babanın ruhuyum; müddeti hayatımda işlediğim çirkin günahlar ateşte yanıp temizleninceye kadar geceleri serseriyane dolaşmaya, gündüzün de alevler içinde hapsolup oruç tutmaya, bir müddet için mahkumum. Hapsedildiğim yerin esrarını bildirmek benim

için memnu olmasaydı da anlatsaydım. O zaman bu hikayenin her kelimesi ruhunu temelinden sarsar, genç kanını dondurur, gözlerini iki yıldız gibi yerlerinden fırlatır, saçlarının fiyonga ile bağlanmış lülelerini birbirinden ayırır, her telini kirpinin sırtındaki dikenler gibi başında dimdik durdururdu. Fakat bu ebedi esrarı etten ve kandan kulaklar duyamaz. Dinle, dinle... Şayet sevgili babanı zerre kadar sevdinse...

HAMLET: Ya Rabbi!

HAYALET: Onun kurban gittiği müthiş, barbarca katlinin intikamını alırsın...

HAMLET: Katl mi!

HAYALET: Hem de müthiş bir katl... Zaten katlin en kabili afv olanı bile müthiştir. Bu hepsinden daha korkunç, daha garip... Tabiatta misli görülmemiş bir katl...

HAMLET: Çabuk anlat, anlat da aşk düşünceleri yahut fikri kadar çalak kanatlarla intikamıma doğru uçayım...

HAYALET: Seni iş görmeğe müheyya buluyorum. Ancak Lete [1] bataklıklarında asude bir surette yetişen çürük sazlar kadar hissiz olmalısın ki anlatacağım şeylerden müteessir olmayasın. Hamlet, şimdi beni dinle. Meyve bahçemde uyurken beni yılan soktuğuna dair ortaya bir şayia çıkarıldı. Danimarka'da bütün kulaklar ölümüm hakkındaki

[1] Cehennemde bir nehrin ismi. Bu nehirin suyundan içen kimseye unutkanlık arız olur.

Sayfa 12

bu sania ile adicesine idlal edildi. Fakat, sen ey necip delikanlı, şunu bil ki babanın hayatını zehirleyen yılan bugün onun tacını giyiyor...

HAMLET: Gaybı sezen ruhum da bana bu haberi vermişti: Amcam!

HAYALET: Dur.. Bak sabah havasını hissediyorum. Sözümü kısa keseyim. Her gün öğleden sonra yaptığım gibi kemali emniyetle meyve bahçemde uyurken amcan elinde, o melun usare ile dolu bir şişe olduğu halde usulca yanıma yaklaştı. O cüzami mayii[5] kulaklarımın deliklerine akıttı. Bu mayi insanın kanına o kadar düşmandır ki cıva süratiyle vücudun delik deşiğine nüfuz eder, en ince damarlarını dolaşır. En saf ve berrak kan bile bu zehirin şiddeti tesirinden, içine ekşi bir şey damlatılmış süt gibi derhal kesiliverir. İşte benim kanım da öyle oldu. Bu suretle bir kardeş eli, beni uyurken bir anda hayattan, zevcemden ve tahtımdan etti. Günahlarımın cezasını hayatta çekmeden, naili mağfiret olmadan, son merasimi diniyem yapılmaya vakit kalmadan dünya ile alakam kesildi. Amalimin hesabını veremedim. Bütün isyanlarım başıma yığılmış bir

[5] Eserin aslındaki ibare: "the leperous distilment" I.5.64. MD

halde huzuru ilahiye sevk edildim. Müthiş, müthiş, çok müthiş.... Eğer sende zerre kadar his varsa buna tahammül etmezsin. Fakat bu işi ne yolda takip edersen et, annene karşı suiniyet besleyip ruhunu lekeleme. Onu Allah'a terk et: bırak göğsündeki dikenler kendini incitip berelesin.. Ben artık gidiyorum.. Ateş böceklerinin solmaya başlayan parıltılarından sabahın yaklaştığını anlıyorum. Adiyö, Adiyö, Hamlet, beni hatırla!

(Hayalet kaybolur.)

HAMLET: Siz ey sema kafileleri! Ey arz! Daha ne var? Bunlara cehennemi de ilave edeyim mi? Ey kalbim, kendini zaptet! Ey vücudumun azalatı, bir an içinde yıpranmayınız, beni kemali metanetle ayak üstü

Sayfa 13

tutunuz... Ey zavallı ruh! Seni hatırlamak ha!...... Çığrından çıkmış olan bu kürede [1] hafıza baki kaldıkça hatırımdan çıkmayacaksın! Seni hatırlamak! Gençlik müşahedelerinin hafızama kaydettiği bütün o hevayı ve çılgınca hatıraları, kitapların verdiği nasihatları, mazinin bütün izlerini zihnimin levhasından sileceğim; dimağımın defterinde sefil düşüncelerden uzak olarak yalnız senin emrin yaşayacak. İşte Allah şahidimdir! Ey fasit kadın! Cani, riyakar tebessümlü, melun cani! Defterim, defterim nerede? [2] Sırası gelmişken kaydedeyim ki dünyada güler yüzlü caniler de var. Herhalde böylesinin Danimarka'da mevcut olduğundan eminim. (Defterine yazarken) İşte amca, bu da oldu... Parolama gelince o da şudur: "Adiyö, Adiyö, Hamlet.. Beni hatırla!..." Bu parola üzerine işte yemin ediyorum.

[Hamlet her şeyi bu suretle öğrendikten sonra arkadaşlarını bulur. Kimseye bir şey söylemeyeceklerine dair onlara kılıncı üzerine yemin ettiriyor. Aynı zamanda yalandan deli olacağını anlatıyor. Hamlet bu hileye bir ihtiyat tedbiri olarak müracaat ediyor. Maksadı amcasını şüphelendirmeden intikam emellerini daha emin bir surette başarabilmektir. Artık o andan itibaren Hamlet bütün varlığını bu maksada hasretmiştir. Hatta bu uğurda mabeynci Polonyus'un kızı Ofelya'ya karşı olan aşkını bile feda etmekten çekinmeyecektir.

[1] "Küre"den maksat "baş" veya "dünya" olabilir. Bu iki manadan birincisi Hamlet'in o saniyedeki haleti ruhiyesine, ikincisi ise tefelsüfe meyyal olan tab' ve meşrebine uygun düşmektedir. Sahnede aktörün bu sözü söylerken eliyle başını göstermesi anane haline gelmiştir.

[2] Müşahedelerinden umumi neticeler çıkarmak Hamlet'in eski bir itiyadıdır. Bu adetinden o sırada bile vazgeçmiyor. Bu da gösteriyor ki Hamlet kendisinden icraat beklenilmeyen bir ilim ve fikir adamıdır.

Sayfa 14

Polonyus ile oğlu Laert, Hamlet'in Ofelya'ya gösterdiği meftuniyetin geçici bir hevesten ibaret olduğuna hükmederek genç kızı prense karşı soğuk davranmaya teşvik ediyorlar. Ofelya'nın bu baridane muamelesi Hamlet'in yapma deliliği için iyi bir vesile oluyor.

Artık herkes Hamlet'in delirdiğine kanidir. Annesi, oğlunun bu halinden dolayı samimi bir teessür duyuyor. Vicdan azabıyla için için bihuzur olan amcası Hamlet'te hasıl olan bu değişikliği endişe ile takip ediyor. Genç prensin gösterdiği fazla hassasiyet onun hoşuna gitmiyor. Klodyus'un istediği, cinayetin bir an evvel unutulması ve her şeyin örtbas edilmesidir. Onun için Hamlet'te görülen cinnet asarı katil hükümdarı haklı bir endişeye düşürmüştür. Acaba Hamlet'i cinnete sevk eden sebep nedir?

Kral bu endişesini izale için Rozenkranç ve Gildeştern isminde iki nedimini Hamlet'in zamirini anlamaya memur ediyor. Tabii bunda Kraliçe de alakadardır.

Bu sırada Polonyus, Hamlet'i delirten şeyin ne olduğunu keşfettiğine kanidir. İhtiyar mabeynci, çok bilmişlik iddiasında olan huluskar, manasız ve gülünç bir adamdır. Dramın "komik unsuru" olan Polonyus, Hamlet'in Ofelya'dan yüz bulmadığı için çıldırdığına kanidir. Kızına bu yolda hareket etmesini kendi tenbih ettiğini Kral'a itiraf ediyor. Ofelya saf, masum bir kızdır. Hamlet'in kendisine yazdığı bir aşk mektubunu bila tereddüd babasına teslim etmiştir. Polonyus'un, faraziyesini ispat maksadıyla Kral'a okuduğu bu mektupta Hamlet sevgilisine şu dört mısralık şiiri yazıyor:

> Yıldızların ateşten olduğundan şüphen olsun...
> Güneşin hareket ettiğinden şüphen olsun...

Sayfa 15

> Hakikatin bir yalancı olduğundan şüphen olsun..
> Yalnız seni sevdiğimden şüphen olmasın!.

Bu esnada saraya bir tiyatro heyeti geliyor. Hamlet vaktiyle bu tiyatrocularla çok alakadar olmuştur. Bu münasebetle Hamlet'in hatırına bir şey geliyor. Kral'ın huzurunda, babasının katline benzer bir vakıayı tasvir eden bir oyun oynamak. Hamlet kendisiyle konuşan hayaletin bir "ruhu habis" olmasından ve kendisini nahak yere amcasını katle sevk etmesinden şüphe ediyor. Şayet temsil esnasında Kral gayri tabii bir heyecan gösterecek olursa Kral Klodyus'un kardeş katili olduğundan şüphe kalmayacaktır.

Hamlet'le aktörler arasında cereyan eden ilk sahne genç prensin edebiyat zevki ve merakı hakkında iyi bir fikir veriyor.]

(Dört, beş aktör içeri girer.)

HAMLET: Sefa geldiniz, üstadlar, hepiniz sefa geldiniz! Seni iyi gördüğüme çok memnum oldum. Sefa geldiniz, aziz dostlar! Ooo... Benim eski dostum! Seni görmeyeliden beri yüzün sakallanmış; bana da sakal salıvertmek için mi Danimarka'ya geldin? Ya siz, küçük hanım.. Yemin ederim ki sizi son defa gördüğümden beri semaya bir pabuç boyu daha yaklaşmışsınız. Allah vere de sesiniz, kalp bir altının çıkardığı ses gibi çatlak [1] çıkmasa.. Dostlarım sefa geldiniz.. Fransız şahinleri nasıl ilk gördükleri şey üzerine saldırırlarsa biz de onlar gibi doğrudan doğruya sadede gireceğiz; derhal bir şey inşad ediniz; haydi, hünerinizin bize bir numunesini gösteriniz, haydi, mehic bir parça inşad ediniz.

BİRİNCİ AKTÖR: Ne inşad edelim, My Lord?

HAMLET: Vaktiyle bana bir şey inşad etmiştiniz. Şimdiye kadar hiç temsil edilmemiş bir eserdi; yahut temsil edilmişse bile her halde

[1] O devirde genç kız rollerini delikanlılar oynardı.

Sayfa 16

bir kereden fazla değil. Zira, iyice hatırımdadır, bahsettiğim eser halkın hoşuna gitmemiş, avama havyar gibi [1] gelmişti; fakat bence ve bu gibi işlerde benden daha selahiyetdar olanların fikrince, sahneleri iyi tertip edilmiş, yazılışı dürüst olduğu nisbette sanatkarane mükemmel bir piyesti; hatta hatırımdadır, adamın biri bu eserden bahsederken, mısralarda, mevzua lezzet verecek bir çeşni yoksa da üslupta müellifi tasannu ile itham ettirecek bir cihetin de mevcut olmadığını söylemiş, eserin ince bir sanattan ziyade tabii bir güzellik ihtiva ettiğini ileri sürmüştü. İçinde bilhassa bir yerini çok beğenmiştim: Eneas'ın Dido'ya anlattığı [2] hikaye, hele Priyam'in katlinden

[1] Avamın havyardan bir şey anlamadığını söylemek istiyor.

[2] Virjil'in Aeneid ismindeki eserinin kahramanı olan Eneas, Truva şehri prenslerindendir. Venüs'ün oğludur. Truva muhasarası esnasında Yunanlılar'a karşı şeciane harp etmiş, şehrin zabtından sonra İtalya'ya kaçmıştır. Bunun için bazı efsanelerde Eneas Roma banisi olarak gösterilmiştir. Eneas Bahri Sefid'de gezerken Kartaca'ya uğramış, orada Kraliçe Dido tarafından kabul edilmiştir. Eneas kraliçeye Truva şehrinin nasıl sukut ettiğini, şehri hücumla zabt edemeyeceklerini anlayan Yunanlılar'ın nasıl hileye müracaat ettiklerini hikaye etmiştir. Malum olduğu üzere Yunanlılar tahtadan bir at yapmışlar, içine asker doldurmuşlar ve tahta atı Truva kapılarında bırakıp çekilmişlerdir. Truvalılar bu garip beygiri harp ganimeti olarak

kalenin içine alınca, içindeki askerler geceleyin dışarı çıkıp ani bir baskınla şehri ateşe vererek zabt etmişlerdir. Bu esnada Pirus, Kral Priyam'i öldürmüş, Kraliçe Elen esir edilmiş, Eneas da babası Anhizes omuzunda olduğu halde alevler içinden kaçarak firara muvaffak olmuştur.

Sayfa 17

bahseden kısmı... Şayet eseri ezbere biliyorsanız hemen başlayınız. Dur bakayım, ilk mısraı nasıldı? Hirkanya [1] kaplanına benzeyen haşin Pirus... Yok, böyle değil... Bahsettiğim parça Pirus'la başlıyordu. (İnşad eder.) Niyet ve tasavvurları kadar kara silahlarıyla, haşin Pirus meşum atın içine uzanmış yatarken mazlum bir geceye benziyordu: O sırada siyah ve korkuç çehresi rengini değiştirmiş, daha müthiş bir hale gelmişti; o şimdi tepeden tırnağa kıpkırmızı olmuştu; zırhı baba, ana, kız, oğul kanına bulanmış, alevler içinde kalan sokakların tozuna batmış, kavrulmuştu. Bütün bu cinayetler üzerine alevler melun ve zalimane bir ziya saçıyordu. Hiddet ve ateş içinde kavrulmuş, pıhtılaşmış kanla baştan başa macunlu olduğu halde şeytani Pirus asil Priyam'ı arıyordu. Artık siz devam ediniz.

POLONYUS: Vallahi My Lord, iyi bir şive ile, zevkine vararak gayet güzel inşad ettiniz

BİRİNCİ AKTÖR: "Biraz sonra onu Yunanlılar'la mezbuhane harb ederken bulur. Kollarına isyan eden kadim kılıcı sahibinin emrine itaat etmeyerek düştüğü yerde kalıyordu. Pirus faik kuvvetiyle Priyam üzerine saldırdı. Kudurmuş gibi kılıncını havada salladı, fakat zalim kılıncın hasıl ettiği rüzgar zayıf ihtiyarı yere düşürdü. O zamana kadar hissiz duran İliyon bu darbeyi duymuş gibi, çatısı alevler içinde olduğu halde temelinden yıkıldı: bu inhidameden hasıl olan müthiş gürültü Pirus'un kulağını teshir etti, muhterem Priyam'ın beyaz saçlı başı üzerine kalkan kılıncı havada kaldı. Pirus heykel haline gelmiş bir zalim vaziyetinde, maksadına yabancı, iradesine gayrı hakimmiş gibi hareketsiz kaldı.

---

[1] Vasatı İran. Virjil kaplandan Hirkanya canavarı diye bahsetmiştir.

Sayfa 18

Ekseriya fırtınadan sonra görürüz, semayı bir durgunluk kaplar, bulutlar hareketsiz durur, rüzgarın şiddeti sükunet bulur, dünyaya bir ölüm sükutu çöker. Fakat tamam bu sırada yıldırım semanın o kısmını tekrar kasıp kavurmaya başlar. İşte onun gibi bir müddet durduktan sonra, Pirus'ta uyanan intikam hissi onu tekrar harekete getirdi. Pirus'un kanlı kılıcı Priyam'ın başına indi. Öyle bir iniş ki hiçbir zaman Siklop'un çekici Mars'ın [1] her darbeye mukavvem olan

zırhı üzerine bundan daha merhametsizce inmemişti. Lanet, lanet sana ey talih ilahesi! Ey ilahlar, hepiniz bir heyet halinde toplanıp onun kudretini elinden alınız, çerhini parçalayınız. O zalim çerhin oklarını kırıp mihverini parçalayıp semanın yokuşundan aşağı esfeli safiline doğru fırlatınız.

POLONYUS: Ne kadar uzun şey yahu...

HAMLET: Aynı şey senin sakalın hakkında da söylenebilir.

[Rozenkranç ile Gildeştern bütün gayretlerine rağmen Hamlet'in ağzından bir söz alamadıklarını itiraf ediyorlar.

Kral bir kolayını bulup Hamlet'i kendi bulunduğu yere getirtecek, Ofelya ile karşılaştıracak, kendi de Polonyus ile birlikte orada bir yerde gizlenip yeğeninin genç kızla neler konuştuğunu dinleyecek.]

POLONYUS: Ofelya, sen burada gezin. Şu kitabı eline alıp oku. Bu edibane hareketin yalnız başına durmaktaki hakiki maksadını gizlemeye yardım eder. Sufi bir adam çehresi takınıp dindarane efalde bulunmakla hatta bizzat şeytanı bile yola getirdiğimiz fazlasıyla sabit olmuş bir hakikattir.

KRAL: (Kendi kendine) Ne doğru söz! Bu düşünce

---

[1] Harp ilahı.

Sayfa 19

vicdanıma ne acı bir ok sapladı. Düzgünle zahiren güzelleştirilmiş riyakar bir çehrenin tabii halinin, o güzelliği vücuda getiren beyaz düzgüne nazaran arzettiği çirkinlik, yaptıklarımın, cilalı sözlerine kıyasen gösterdiği çirkinlikten fazla değildir. Aman Ya Rabbi... Ne büyük bir azap!

POLONYUS: Ayak seslerini işitiyorum. Bir kenara çekilelim, My Lord.

(Kral ile Polonyus çıkarlar, Hamlet girer.)

HAMLET: Vücud mu, yoksa adem mi, işte bütün mesele bunda... Talihin acı sitemlerine tahammül mü göstermeli, yoksa bu musibet deryasına karşı isyan edip bütün felaketlere bir nihayet mi vermeli? Necabet acaba hangisini icab ettirir?... Ölüm, uykudan başka bir şey değil... O kalbi ızdırablara, tabiatın cisme miras bıraktığı binlerce sadmelere bir uyku ile hatime çekmek, canu gönülden istenilen bir akıbet değil midir?.. Ölüm uykudur. Evet uyku, fakat belki de bir rüya! İşte en büyük engel de bu değil mi? Çünkü ruhumuz bu fani cesetten sıyrıldıktan sonra, ölüm denilen bu uykuda nasıl bir rüya göreceğimizi bilmemektir ki bizi durduruyor... İşte bu felaketli hayatı bu kadar uzun sürdüren düşünce bu... Yoksa insan için bir hançerle ebedi

sükuna kavuşmak mümkün iken, zamanın sille ve yumruklarına, zalimin tağlibine, mağrurun hakaretine, mukabelesiz kalan aşkın hicranına, kanunun tehirine, makam sahiplerinin hakaretine, ehli hünerin namerd yüzünden uğradığı fütur ve inkisara kim tahammül ederdi? Ölümden sonra bizi bekleyen meçhul akıbetin korkusu olmasaydı, bu yüke kim katlanır, bu yorucu hayatın barı altında kim ezilip bükülürdü? Ölüm, gidenlerin geri gelmediği o keşfedilmemiş ülke... İrademizi korkunç bir zaaf ve tereddüt içine atan, bizi bilmediğimiz fenalıklara atılmaktansa hayatın malum fenalıklarına katlanmaya mecbur eden hep o değil mi?.. Tefekkür işte bizleri hep böyle korkak yapıyor... Fikir

Sayfa 20

azim ve kararın pürsıhhat çehresini solduruyor... En mühim ve kat'i tasvirler bu hal karşısında yollarından çıkıp atalet içinde boğuluyorlar.. (Ofelya'yı görerek) Susalım.. Ofelya, ey güzel peri.. Dualarında günahlarımı unutma...

OFELYA: Lütufkar Lord... Şu birkaç gün zarfında afiyetteydiniz inşallah...

HAMLET: Acizane bayan teşekkür ederim; iyiydim.

OFELYA: My Lord, sizin bende bir takım yadigarlarınız var. Ne zamandan beri size iade etmek istiyordum. Rica ederim, yadigarlarınızı şimdi geri alınız.

HAMLET: Ben size bir şey vermedim.

OFELYA: Muhterem Lord, iyi biliyorum, hatta onları, kıymetlerini bir kat daha artıran tatlı, güzel sözlerle süslemiştiniz. Bugün artık o tatlı kokularını kaybettiler. Hediyelerinizi geri alınız. Zira hediyeyi veren kalp, lakayd bir tavır alınca verdiği hediyeler, velev pek kıymetdar bile olsa, necip bir ruh için bütün kıymetlerini kaybetmiş olurlar.

HAMLET: Hah, hah... Siz faziletkar mısınız?

OFELYA: Efendim?

HAMLET: Güzel misiniz?

OFELYA: Ne demek istiyorsunuz, My Lord?

HAMLET: Demek istediğim şu ki, şayet hem namuslu hem de güzelseniz, faziletinizin güzelliğinizle hiç başı hoş olmaması icab eder.

OFELYA: My Lord, güzellik fazilet ile anlaşamazsa ne ile anlaşır...

HAMLET: Evet, hiç şüphe yok; çünkü güzellik, fazileti

Sayfa 21

ahlaksızlığa tebdil edebilir. Ama fazilet, güzelliği, fazilete kalbedemez. Vaktiyle, bu bir davayı müceretten ibaretti; fakat bu asır onun doğruluğunu ispat etti. Sizi vaktiyle sevmiştim.

OFELYA: Evet Monsenyor, beni de sevdiğinize inandırmıştınız.

HAMLET: İnandığınıza hata ettiniz. Çünkü fazilet, bizim iyilik temayüllerimizin mütefessih köküne istediği kadar aşılansın, biz yine o temayüllere çekeriz.

OFELYA: Bu aldanışım sükutu hayali bile geçti.

HAMLET: Çekil bir manastıra git. Yeni günahlara valide olup ne yapacaksın? Ben de oldukça namuskarım. Öyle olmakla beraber bizzat kendimin bile yüzüne vuracağım öyle büyük kabahatlerim var ki düşündükçe anamdan doğduğuma pişman oluyorum. Çok kibirliyim, intikamı severim, harisim, kafam o kadar seyyiat ile dolu ki düşüncelerim onları istiaba, muhayyilem onlara şekil vermeye, vaktim onları mevkii icraya koymaya müsait değil. Benim gibi bir biçarenin arz ile sema arasında sürünüp durmasında ne mana var? Biz sefil ruhlu insanlarız.. Sözlerimizin hiç birine inanma. Çekil git, bir manastıra kapan, baban nerde?

OFELYA: Evde, efendimiz!

HAMLET: Kapıları üstüne kapatsınlar da, deliliklerini kendi evinden başka bir yerde yapamasın! Allah'a ısmarladık!

OFELYA: Aman Ya Rabbi, sen bu biçareye muin ol!

HAMLET: Eğer gelin olursan, sana vereceğim çeyiz şu melun hakikattır: sen ki buz gibi barid ve afif, kar gibi safsın, ne de olsan yine iftiradan kurtulamayacaksın; haydi manastıra git. Haydi Allah'a ısmarladık. Yok, mutlaka evlenmen lazımsa bir deliye var; çünkü akıllılar, senin kendilerini nasıl bir canavar haline koyacağını pekala bilirler. Manastıra git; hem de çabuk ol. Allah'a ısmarladık.

Sayfa 22

OFELYA: Ey kudreti ilahi, onu ıslah et!

HAMLET: Yüzünüzü boyadığınıza dair çok şeyler işittim. Allah size bir yüz vermiş, siz kendinize başka bir yüz yapıyorsunuz. Dans ediyorsunuz, çalım satıyorsunuz. Allah'ın yarattığı mahlukatla eğlenip onlara lakaplar takıyorsunuz. Hafif meşrepliklerinize cahillik, safdillik süsü veriyorsunuz. Gidiniz artık bunları düşünmeyeceğim. Beni bu düşünceler deli etti. Size söylüyorum. Bundan böyle evlenme yok. Şimdi evli bulunanlar yaşayacaklar, yalnız biri müstesna; diğerleri oldukları gibi kalacaklar. Haydi manastıra, yürü.

(Çıkar.)

OFELYA: (Yalnız) Aman Ya Rabbi, necip biz zeka nasıl mahvoluyor! İlim erbabının cangözü, saray nedimlerinin belağatı, cengaverlerin kılıcı hep onda idi; bu güzel imparatorluğun tek gülü, biricik ümidi, şıklık ve modanın makesi, zerafetin numunesi hep o idi. En iyi görenler bile daima

ona bakarlardı: bütün bunlar hep, hep mahvoldu! Ya ben, ben her kızdan daha bahtsız, daha ümitsizim... Ben ki hakkımda beslediği tatlı emellerin musıkisiyle mest olmuştum.. Şimdi bu necip ve yüksek zekanın bulandığını, akordu bozulan tatlı sesli bir musıki aletinin çirkin sesler çıkarması gibi ahenginin bozulduğunu görüyorum. Gençlik çiçekleriyle süslenmiş bu emsalsiz endamın bu güzel simanın cinnetle solduğunu görüyorum! Vay benim talihsiz başıma ki o hali gördükten sonra bir de bugünkü hali görüyorum!

[Hamlet'le Ofelya arasında geçen sözleri gizlendiği yerden dinleyen Kral, yeğenini deli eden şeyin aşk olduğuna pek ihtimal vermiyor. Hamlet'in "kalbinde derin bir surette yerleşmiş bir fikir" mevcut olduğunu hissediyor. Ne olduğunu bir türlü anlayamadığı bu fikirde bir tehlike seziyor. Kral kararı vermiştir. Hamlet mütedahil

Sayfa 23

vergileri toplamak için İngiltere'ye gidecek. Bu seyahat belki zihnine şifa verecektir. Polonyus, Hamlet'i annesiyle başbaşa bırakmak fikrindedir. Kendisi bir yere gizlenip ana ile oğulun sözlerini dinleyeceğini söylüyor. Kral kabul ediyor. Üçüncü perdenin ikinci sahnesinde Hamlet aktörlerle görüşür.]

HAMLET: Rica ederim, bu nutku, ben nasıl okudumsa siz de öyle okuyunuz. Şayet ekser aktörlerimizin yaptığı gibi inşadınıza lüzumundan fazla kuvvet verecekseniz, şiirlerimi mahalle bekçisine okuturum daha iyi. Havayı böyle elinizle yarar gibi hareketler yapmayınız. Bütün hareketleriniz tatlı ve mülayim olsun. Zira ihtirasın sili, fırtınası, hatta asıl tabiriyle kasırgası içinde bile itidal ve sükuneti muhafaza edip ihtirasın taşkınlığını teskine çalışmalısınız. Başına peruka takmış iri yarı bir herifin yalnız gürültü yapmasını bilen ve manasız pandomimlerden başka bir şey anlamayan cahil bir seyirci kitlesinin kulağını patlatırcasına, bir ihtirası parça parça yırtması kadar gücüme giden bir şey yoktur. Rollerinde lüzumundan fazla "termagant"e [1] benzedikleri için böyle herifleri kırbaçla döveceğim gelir. Bunlar Herod'dan fazla Herod'luk taslamak istedikleri için rollerinin haricine çıkarlar. Siz böyle şeylerden sakınınız.

BİRİNCİ AKTÖR: Zatı devletinizi temin ederim efendim..

HAMLET: Aynı zamanda pek de barid davranmayınız; ihtiyatkarlığınız rehberiniz olsun; sözlerinizi hareketlerinize, hareketlerinizi sözlerinize uydurunuz. Bilhassa, tabiiliğin dairei itidalinden harice çıkmamaya dikkat ediniz. Çünkü lüzumundan fazla yapılan her şey temsil sanatının maksadına muhaliftir. Çünkü temsilin gayesi, ta bidayetten beri, tabiatın karşısında bir ayna vazifesi görmek, fazilete kendi simasını, fenalığa

kendi hayalini, her devir ve zamana kendi hususiyetlerini vermekten ibaretti;

[1] *Mystery* denilen tarz kadim tiyatronun eşhasından biri.

Sayfa 24

nitekim bugün de öyledir. Bu tasvirde gösterilecek ifrat veya tefrit cühelayı güldürebilir, fakat doğru görüşlü insanları tazibden başka bir şeye yaramaz. Halbuki, sizin nazarı takdirinizde bu gibilerin fikir ve mütalaası tiyatro salonunu dolduran bir sürü cahilin fikir ve mütalaasından daha ağır basmalıdır. Oyunlarını gördüğüm ve başkalarından göklere çıkarırcasına medhini işittiğim öyle aktörler vardır ki -ağzımı bozup günaha girmek istemiyorum- ne şiveleri hıristiyan şivesine benzer, ne de yürüyüşleri hıristiyan, putperest, hatta insan yürüyüşüne. Bunlar kendilerini şişirip öyle fena fena bağırırlar ki insanın onlara tabiat denilen imalathanede çalışan acemi bir gündelikçinin elinden çıkmış, hem de özenilmeden çıkmış aşağı bir mal nazarıyla bakacağı gelir. Beşeri ne fena taklit ederler, artık anlayın!

BİRİNCİ AKTÖR: Biz bu cihetleri oldukça ıslah ettik zannediyoruz efendim!

HAMLET: Aman büsbütün ıslah ediniz. Hem palyaço rolünü oynayacak olanlarınız, rolleri icabı olarak söylemeleri lazım gelen sözlerden fazlasını söylemesinler. Bunların içlerinde de öyleleri vardır ki oyuna ait pek lüzumlu bir noktanın takibi lazım geldiği sırada, hem kendileri gülmeye, hem de bazı boş kafalı seyircileri güldürmeye kalkarlar. Bu, mütecasir olan sersemin şayanı terahhum bir ehliyet iddiasında olduğunu gösterir pek çirkin bir harekettir. Haydi gidip hazırlanınız.

(Aktörler çıkarlar.)

(Polonyus, Rozenkranç ve Gildeştern girerler.)

HAMLET: Eh, monsenyor, Kral oyunu seyredecek mi?

POLONYUS: Evet, hatta Kraliçe de seyredecek. Hem derhal geliyorlar.

HAMLET: Rica ederim söyleyiniz, aktörlere çabuk olsunlar. (Polonyus çıkar.) Rica ederim siz de gidip çabuk hazırlanmalarını temin ediniz.

Sayfa 25

ROZENKRANÇ İLE GİLDEŞTERN: Gidelim monsenyor. (Çıkarlar.)

HAMLET: Bana bak Horaşyo...

HORAŞYO: (Girerek) Lütufkar efendimiz, emrediniz!

HAMLET: Şimdiye kadar tesadüf ettiğim insanlar içinde musahabesinden en çok hoşlandığım sensin.!

HORAŞYO: Ah sevgili efendimiz...

HAMLET: Hayır, müdahene ediyorum zannetme. Senin gibi hayatda faziletinden başka yiyeceği ve giyeceği olmayan bir adamdan ne umabilirim? Fakire neden müdahene edilsin? Hayır bırak, müdahenin şekerli dili vahi debdebelerin ayaklarını yalasın.. Yerde sürünmeye alışkın dizlerin itaatkar sinirleri temellukun derhal mükafat gördüğü yerlerde bükülsün... İşitiyor musun? Ruhumun perisi dilediği kimseyi intihabda ve insanları birbirinden fark ve temyizde faili muhtar olduğu günden beri, intihab mührünü sana basarak seni kendime maledindim. Çünkü sen, talihin kahru lutfunu ayni şükranla karşılayan bir adamsın. Ne mutlu o insanlara ki hisleriyle muhakemeleri hüsnü imtizac ettiği için talihin parmakları arasında onun dilediği havayı çalan bir kaval olmaktan kurtulurlar! Bana ihtirasın esiri olmayan adamı göster, senin gibi onu da kalbimin içine, kalbimin kalbine sokayım. Bu mesele hakkında bu kadar söz kafi. Eh, bu gece Kral'ın önünde bir piyes temsil edilecek; piyesin sahnelerinden biri, babamın sana anlattığım tarzda ölümüyle neticelenen vekayie pek yaklaşıyor. Çok rica ederim.. Oyun başladığı zaman ruhunun bütün dikkati ve nüfuz nazarıyla amcamı tedkik et; şayet eserin muayyen bir yerinde [1] işlediği gizli cinayet, ruhunun karanlık ininden dışarı çıkmazsa o zaman anlarız ki gözümüze görünen hayalet habis

[1] İngilizce'si pek sarih değildir. Belki piyese Hamlet tarafından ilave olunan kısım kastedilmiştir.

Sayfa 26

bir ruhtur, tasvir ettiğim şeyler de Vulkan'ın [1] demir ocağı kadar karadır. Ona bütün dikkatinle bak; ben de gözlerimi onun çehresine dikeceğim. Oyundan sonra her ikimiz de hükümlerimizi birleştirip amcamın zevahir hali hakkında kararımızı veririz.

HORAŞYO: Pekala, My Lord. Oyun esnasında en ufak bir hareketi nazarımızdan çalınıp murakabemizden kurtulabilirse bu hırsızlığın cezasını ben çekerim.

HAMLET: İşte temsili seyretmeye geliyorlar, ben yine avare tavrımı takınmalıyım. Siz de gidip yerinize oturunuz.

(Bando muzika Danimarka marşını çalar. Kral, Kraliçe, Polonyus, Ofelya, Rozenkranç, Gildeştern, diğer lordlar, etbaı, ellerinde meşalelerle muhafızlar, içeriye girerler.)

KRAL: Nasılsın, Hamlet evladım?

HAMLET: Ne yediğimi mi soruyorsunuz? İ'la bukalemun yemeği yiyorum [2] hava ile bol bol vaad... İşte yediğim bundan ibaret. Siz semiz horozlarınızı böyle besleyebilir misiniz?..

KRAL: Bu cevabın benimle hiç alakası yok, Hamlet bu sözler bana ait değil!

HAMLET: Artık bana da ait olmasa gerek [3]. Polonyus, vaktiyle darülfünunda iken siz de oyun oynadığınızı söylemiştiniz, değil mi?

---

[1] Romalılar'ın ateş ve maden ilahı. Jüpiter'in oğlu.

[2] Bukalemun denilen hayvanın hava ile tegaddi ettiği hakkında bir kanaat vardır.

[3] Hamlet'in, bir kere ağzından çıkan sözün artık kailine ait olmadığı yolundaki İngiliz darbı meseline telmih etmiş olması muhtemel görülmektedir.

Sayfa 27

POLONYUS: Evet, My Lord, oynamıştım; hem de iyi bir aktör olarak tanınmıştım.

HAMLET: Ne rolü oynamıştınız?

POLONYUS: Jül Sezar rolünü oynamıştım; Kapitol'de öldürülmüştüm; beni Brutus öldürmüştü.

HAMLET: Brutus böyle koca bir öküzü öldürmekle hayvanca bir harekette bulunmuş. Aktörler hazır mı?

ROZENKRANÇ: Emrinize muntazırdırlar, My Lord.

KRALİÇE: Gel sevgili Hamlet, yanıma otur.

HAMLET: Yoo, anneciğim. Madenin daha cazibelisi burada.

POLONYUS: (Kral'a) O... O... Dikkat ettiniz mi?

HAMLET: (Ofelya'nın yanına oturarak) Madam, kucağınıza oturabilir miyim?

OFELYA: Hayır, My Lord.

HAMLET: Yani başımı dizinize koyabilir miyim diyecektim!

OFELYA: Evet, My Lord sizi pek neşeli görüyorum.

HAMLET: Kim? Ben mi neşeli?

OFELYA: Evet, My Lord.

HAMLET: Sizi eğlendiriyorum. İnsan neşeli olmaz da ne olur? Bak, annem ne kadar keyifli duruyor. Halbuki babam öleli ancak iki saat oldu.

OFELYA: Hayır, My Lord, iki ayın iki misli oldu.

HAMLET: O kadar oldu mu? Öyle ise bu matem esvablarını artık şeytan giysin. Ben kendime samurdan bir kürk yaptıracağım. Aman Ya Rabbi, iki ay evvel ölüp de hala unutulmamak! Demek ki büyük bir adamın hatırası, ölümünden altı ay sonraya kadar bile yaşayabilecek; fakat bunun için de namına kiliseler yaptırmalı; yoksa herkes, taklit

Sayfa 28

beygirin mezar taşında yazılı olduğu gibi: "Yazık, yazık... Taklit beygir unutulup gitti..." [1] der ve onu hafızasından silip atar!

(Bu sırada oyuncular girip oyunun hülasasını pandomima şeklinde sessiz olarak oynarlar.)

OFELYA: Galiba bu pandomima, oyununun mevzuunu gösteriyor.

(Bir aktör girer.)

HAMLET: Onu şimdi bundan öğreniriz; aktörler sır tutamazlar; her şeyi dışarı vururlar.

(Bir aktör çıkarak şu mukaddimeyi okur:)

Gerek biz de gerek faciamızda bulunacak kusurların nazarı afv ile görülmesini ve oyunumuzun saburane bir dikkatle dinlenilmesini acizane rica ederiz.

HAMLET: Bu mukaddime mi yoksa yüzük üzerine yazılan kelimei muhabbet mi?

OFELYA: Çok kısa değil mi, My Lord?

HAMLET: Tıpkı kadın muhabbeti gibi.

(Kral ile kraliçe rolünü yapan iki aktör içeriye girer.)

OYUNDAKİ KRAL: Muhabbet kalplerimizi, izdivaç ellerimizi, mütekabil ve mukaddes bağlarla birleştireli, Febus'un [2] saltanat arabası, Neptün'ün [3] mayi ülkesini, arzın yuvarlak küresini otuz defa

---

[1] İncil'in ruh ve manasına fazla merbut olduklarını iddia eden İngiliz Püritanlar'ı, ilkbaharda Mayıs Günü denilen bayramda iki adamın ön öne durarak vücuda getirdikleri at taklidi ile oynanılan bir nevi kır pandomimasını men ettirmişlerdi. Hamlet'in söylediği cümle, bu oyunun meni üzerine halkın duyduğu teessüfü ifade etmek üzere çıkarılan bir şarkıdan alınmıştır.

[2] Roma ve Yunan esatirinde güneş mabududur. Burada güneş demektir. Diğer bir ismi de Apollon'dur.

[3] Deniz ilahı.

Sayfa 29

tam olarak devretti. Otuz defa on iki ay, güneşten aldığı nurla, dünyayı on iki defa otuz gece aydınlattı.

OYUNDAKİ KRALİÇE: Aşkımız sönmeden evvel, güneşle ay, inşallah, bir o kadar daha devir yapabilsin. Fakat ben çok üzülüyorum.. Sizi, şu son günlerde o kadar canınızdan bezmiş, eski neşeli halinizden o kadar uzaklaşmış görüyorum ki merak içinde kalıyorum. Bununla beraber size karşı olan muhabbetimden doğan bu korkularım sakın sizi üzmesin, çünkü kadınların korkuları muhabbetlerine benzer. Korkuları

da, muhabbetleri de ya hiç mevcut değildir, yahut ifrat dereceye varır. Size karşı olan aşkımın ne derecede olduğunu tecrübenizle bilirsiniz. Korkum da aşkım kadar büyüktür. Aşkın hakim olduğu bir kalpte en ufak bir endişe bile insana dehşet verir. Küçük endişelerin ehemmiyet kesbettiği yerde, aşk, o nisbette büyük olur.

OYUNDAKİ KRAL: Evet sevgilim, yakın bir zamanda sizden ayrılmak icab ediyor. Yorgun düşen azayı bedeniyyem ve melekatım artık bana hayr etmiyor. Sen benden sonra bu güzel dünyada, muhterem ve muazzez olarak yaşayacaksın; ihtimal o zaman kendine belki benim kadar müşfik bir zevc..

OYUNDAKİ KRALİÇE: (Sözünü keserek) Senden başka bütün erkeklere lanet olsun! Böyle bir aşkın kalbimde uyanması benim için bir hıyanet olur. İkinci defa kocaya varırsam Allah belamı versin! İkinci bir kocaya varmak için insan mutlaka ilk kocasının kanına girmiş olmalı. İkinci bir izdivacın saikleri ancak bir takım hasis menfaat hisleri olabilir, yoksa aşk emelleri değil... İkinci bir zevc beni derağuş ettiği gün, ölmüş kocamı bir kere daha öldürmüş olurum!

OYUNDAKİ KRAL: Bu sözlerinizi, düşünerek söylediğinize kaniyim. Fakat biz insanlar bugün verdiğimiz sözü yarın bozarız.

Sayfa 30

Azim ve kararımız hafızamızın esiridir; gürbüz doğar, fakat tedricen cılızlaşır ve ölür: tıpkı ham bir meyve gibi ağaca yapışık dururken mevsim icabı kemale erince kimse sarsmadan kendiliğinden düşüverir. Kendi nefsimize karşı olan borcumuzu behemehal unuturuz. İhtirasın şiddeti içinde verdiğimiz karar, o ihtirasın zevaliyle beraber, maksadını kaybeder. Keder veya sevincin fazla şiddeti, kendileriyle birlikte eserlerini de mahveder. Sevinç nereden fazla taşarsa, keder en çok orada feryat eder. En ufak bir hadise, kederi söndürür, sevinci kederlendirir. Bu dünya daima bir kararda kalmayacağı için bahtımızla beraber muhabbetlerimizin de tebdil etmesi garip görülmemelidir. Çünkü baht mı muhabbeti, yoksa muhabbet mi bahtı sevk ve idare eder, bu henüz sabit olmuş bir mesele değildir. Kudret sahibi bir adam bir kere ikbal mevkiinden düştü mü, bütün sevdiklerinin yanından kaçtığını görürsünüz; fakir, servete nail olunca ne kadar düşmanı varsa hepsi kendine dost olur; şimdiye kadar saydığım meselelerde muhabbet, bahtı takip ediyor; çünkü dosta muhtaç olmayan kimsenin dostu eksik olmaz, zaruret içinde sahte bir dostun kof kalbini yoklamak isteyen bir kimse de, o dostunu kendine düşman tanır.. Sözümü sadet dahilinde bitirmiş olmak için şunu söyleyeyim: iradelerimizle mukadderatımız birbirine o derece zıt yollar takip ederler ki niyet ve tasavvurlarımız daima alt üst olur. Fikirlerimiz

bizimdir. Fakat neticelerinde bizim dahlimiz yoktur; işte sen bu suretle ikinci bir kocaya varmayacağını zannediyorsun; fakat bu fikirlerin ilk kocanla beraber ölmeye mahkumdur.

OYUNDAKİ KRALİÇE: Bir kere dul kaldıktan sonra kocaya varırsam, arz beni gıdasından, sema nurundan mahrum bıraksın! Gece gündüz zevk ve huzur yüzü görmeyeyim! İtimat ve ümidim yeise kalbolunsun! Bir terki dünyanın çilehanede duyduğu hazzı deruni bana nasip olacak zevk ve hazzın gayesini teşkil etsin. Neşenin yüzünü solduran

Sayfa 31

her elem, bana mukadder olan iyilikleri mahvetsin! Dünyada ve ahirette sonsuz bir azap yakamı bırakmasın.

HAMLET: (Ofelya'ya) Ya şimdi sözünde durmazsa...

OYUNDAKİ KRAL: Ağzından pek büyük bir yemin çıktı. Beni burada biraz yalnız bırak; üstüme bir ağırlık çöküyor; günün yorucu saatlerini biraz uyku ile kısaltmak istiyorum. (Uyur.)

OYUNDAKİ KRALİÇE: Uyku dimağını dinlendirsin; hiç bir felaket seni benden ayırmasın! (Çıkar.)

HAMLET: (Kraliçe'ye) Madam, oyunu beğendiniz mi?

KRALİÇE: Zanndersem, kadın va'di hususunda pek ileri gidiyor.

HAMLET: Öyle ama sözünde duracak ..

KRAL: (Hamlet'e) Oyunun mevzuunu anladınız mı? [1] Acaba fena bir şey var mı?

HAMLET: Hayır, şaka yapıyorlar, yalancıktan zehirliyorlar. Fena bir şey yok...

(Lusiyanus içeri girer.)

HAMLET: İşte oyundaki kralın yakını! (Aktöre hitaben) Haydi katil, başla. Melun çehreni kaldır da başla! Karga intikam diye feryad ediyor!

LUSİYANUS: Fikirlerim kapkara, ellerim cinayete mustaid, zehir münasip, zaman uygun; cani ile elbirliği eden fırsattan başka beni görecek kimseler yok! Hekat'ın [2] üç defa lanetini almakla

---

[1] Kral ile Kraliçe'nin önceden oynatılan ve eserin hülasasını gösteren pandomimaya dikkat etmedikleri farz olunmuştur.

[2] Diyana. Cehennem, arz ve cennet melikesi.

Sayfa 32

üç kat daha ufunet peyda eden, gece yarısı toplanmış yabani otların acı mahlutu! Sen, tabii sihrin, meşum hassalarınla en salim bir vücudu bile bir an içinde mahvedersin!

(Zehiri uyuyan kralın kulağına döker.)

HAMLET: Mülkünü elinden almak için onu bahçede zehirliyor. İsmi Gonzago'dur; vakıa gerçektir; eser gayet müntehip bir İtalyanca [1] ile yazılmıştır. Şimdi bakın, Gonzago'nun karısının muhabbetini nasıl kazanacak.

OFELYA: Kral kalkıyor!

HAMLET: Ne o? Yalancı bir ziyadan mı korktu?

KRALİÇE: Ne oldunuz, My Lord?

POLONYUS: Oyunu bırakınız.

KRAL: Bana ışık tutun; gidiyorum!

HERKES BİRDEN: Meşale tutun, meşale tutun!

(Hamlet ve Horaşyo'dan maadası çıkarlar.)

HAMLET: Bırak; yaralı ceylan ağlasın!
Kedersiz geyik oynasın..
Kimi uyurken kimi uyanık durur..
Bu dünyanın işi böyledir..
Horaşyocuğum, hayaletin sözlerini bin liraya alırım. Dikkat ettin mi?

HORAŞYO: Tamamıyla My Lord!

HAMLET: Zehirleme sözü olunca...

HORAŞYO: Gayet iyi farkettim.

HAMLET: Haydi bakalım, biraz saz dinleyelim.. Haydi flütçüler gelsin..

---

[1] İtalyan edebiyatı Şekspir'le muasır olan diğer edibler üzerinde büyük bir tesir icra etmiştir.

Sayfa 33

(Gildeştern ile Rozenkranç girerler.)

GİLDEŞTERN: Aziz Lord, size bir şey söyleyeceğim..

HAMLET: Bir şeyi değil bütün bir hikayeyi söyleyin.

GİLDEŞTERN: Efendim, Kral..

HAMLET: Hayrola, ne oldu Kral'a?

GİLDEŞTERN: Kral fevkalade rahatsız oldu, dairesine çekildi.

HAMLET: Sakın içkiden olmasın?

GİLDEŞTERN: Hayır, My Lord hiddetinden..

HAMLET: Bunu derhal doktoruna haber vermekle daha büyük bir feraset göstermiş olacaktınız; çünkü benim için Kral'ın derdine çare bulmaya çalışmak, hiddetini bir kat daha attırmaktır.

GİLDEŞTERN: My Lord, sözlerinizi biraz zabtu rabt altına alınız da size bahsettiğim meseleden bu kadar aykırı düşmeyiniz.

HAMLET: Peki sustum, söyleyiniz bakalım.

GİLDEŞTERN: Valideniz Kraliçe Hazretleri, büyük bir teessür içinde; beni size yolladı.

HAMLET: Sefa geldiniz.

GİLDEŞTERN: Hayır, My Lord; bu nezaketiniz samimi değil. Bana eğer makul bir cevap verecekseniz validenizin emrini yerine getireyim. Yok eğer makul bir cevap vermeyeceksiniz müsadenizle çekileyim. Bu suretle vazifem de hitam bulmuş olsun.

HAMLET: Yapamam.

GİLDEŞTERN: Ne My Lord?

HAMLET: Makul cevap veremem. Zihnimden zorum var. Evet, annem için ne diyordunuz?

ROZENKRANÇ: Hareketiniz validenizi hayret içinde bıraktı.

HAMLET: Annesini bu derece şaşırtabilen yaman evlat! Validemin hayretinde bir mana var mı?

Sayfa 34

ROZENKRANÇ: My Lord, siz vaktiyle beni severdiniz.

HAMLET: (Ellerini göstererek) Sirkat aleti olan şu ellerim üzerine yemin ederim ki sizi hala seviyorum.

ROZENKRANÇ: My Lord, mizacınızı bozan sebep nedir? Derdinizi arkadaşınızdan gizlerseniz selametiniz üzerine kilit vurmuş olursunuz.

HAMLET: Efendim, terfi ve terki edemiyorum.

ROZENKRANÇ: Nasıl olur? Danimarka tahtının varisi olduğunuza dair bizzat Kral size söz vermedi mi?

HAMLET: Evet ama "Tarlada yonca bitinceye kadar beygir açlıktan ölür".. Malum a, darbı mesel [1] biraz eskimişdir. (Oyuncularla çalgıcılar içeriye girer.) Flütçüler geldi; veriniz şu flütlerden birini bana.. (Gildeştern'e hitaben) Sizinle beraber mi gideyim? Neden beni tuzağa düşürmek istermişsiniz gibi etrafımda dolaşıyorsunuz?

GİLDEŞTERN: Her ne kadar Kraliçe'ye itaatim beni size çok cüretkar gösterdiyse emin olunuz ki beni bu kadar serbest konuşmaya sevk eden size karşı olan fazla muhabbetimdir.

HAMLET: Pek iyi anlamıyorum. Şu flütü çalar mısınız?

GİLDEŞTERN: Çalamam, My Lord..

HAMLET: Rica ederim.

GİLDEŞTERN: İtimad buyurunuz, çalamam.

HAMLET: Pek rica ederim.

GİLDEŞTERN: Bu sazı çalmasını bilmem, My Lord.

HAMLET: Canım i'zam etmeyin, bunu çalmak yalan söylemekten de güç değil ya... İşte parmaklarınızı böyle şu deliklerin üzerine

[1] Aynı darbı mesel Türkçe'de "Ölme eşeğim ölme." şeklindedir.

Sayfa 35

koyunuz; ağzınızla da şu delikten içeri üfleyiniz. Alttan gayet tatlı bir musıki sedası çıkar. Bakınız, işte delikler...

GİLDEŞTERN: Böyle ama bundan bir ahenk çıkarmaya muktedir değilim.. Bende o sanat yok.

HAMLET: Öyle ise bakın beni ne fena bir mevkiye düşürüyorsunuz! Siz beni bir flüt gibi çalmak istiyorsunuz, benim perdelerimi biliyor gibi hareket ediyorsunuz. Esrarımın kalbini ortaya atmak istiyorsunuz. En basından en tizine kadar bütün perdelerimden ses çıkarmak istiyorsunuz. Bu küçük aletin de bir musikisi, ahenkdar bir sedası var... Halbuki siz onu söyletemiyorsunuz. Beni söyletmek bu flütü çalmaktan daha kolay mı zannediyorsunuz? Bana nasıl bir musiki aleti nazarıyla bakarsanız bakınız, ne kadar uğraşırsanız, elinizde ne kadar evirip çevirirseniz onu çalmaya muvaffak olamazsınız... (Polonyus girer.) Hay Allah sizden razı olsun! (Polonyus'a hitaben) Şu bulutu görüyor musunuz? Tıpkı bir deve şeklinde..

POLONYUS: Hakikaten tıpkı bir deveye benziyor.

HAMLET: Sanki karga gibi.

POLONYUS: Hakikaten tıpkı karga!

HAMLET: Balina balığına da benzemiyor mu?

POLONYUS: Sahi.. Aynen balina gibi!

HAMLET: Pekala, şimdi annemin yanına gidiyorum. (Kendi kendine) Bu adamlar beni deli rolü oynamaya mecbur ede ede artık tahammül edemeyecek bir hale getirdiler. (Cehren) Şimdi gidiyorum. Arkadaşlar beni yalnız bırakınız. (Hepsi çıkar. Hamlet yalnız) İşte gecenin en sahharamiz saati! Bu saatte mezarlıklar esner, cehennemin zehirli sulukları yeryüzüne ufunet saçar. Şimdi sıcak kan içebilirim, gündüzün titremeden şahit olamayacağı korkunç işlere tasaddi edebilirim.

Sayfa 36

Yavaş; annemin yanına gidiyorum! Ey kalbim, tabii iyiliğinden ayrılma; bu sağlam sineye Neron [1] ruhunun girmesine meydan verme. Zalim olayım, fakat tabiat haricine çıkmayayım; onunla konuşurken her sözüm bir hançer olacak; fakat o hançerlerden hiç birini kullanmayacağım.. Lisanım ve ruhum bu hususta riyakar olsun; sözlerimle ona ne kadar acı sözler söylesem de, ey ruhum, bu sözlerin efal ile teyid etmesine razı olma!.

(Çıkar.)

[Piyes meselesi Kral'ı fena halde kuşkulandırmıştır. Kral Hamlet'in halini hiç beğenmiyor, hayatı namına ondan endişe etmeye başlıyor. Hamlet'i ne yapıp yapıp uzaklaştırmak lazım. Onu, bakayada kalan vergileri toplamak bahanesiyle Rozenkranç ve Gildeştern'le birlikte İngiltere'ye göndermeye karar veriyor. Hamlet annesinin odasına gidedursun, Polonyus bir işgüzarlık daha yapmak istiyor. Kraliçe'nin, ne de olsa yine bir valide olduğunu, binaenaleyh oğlu hakkında bitaraf kalamayacağını, çok bilmişcesine ileri sürerek Kraliçe'nin odasında bir perde arkasına gizlenip anne ile oğlu arasında geçen sözleri dinleyeceğini Kral'a söylüyor. Bu sırada Kral odasında yalnız kalıyor.]

KRAL: (Yalnız) Günahım çok büyük. Cürmümün iğrenç kokusu semaları tutuyor.. İlk ve en büyük lanetin yükü benim işlediğim cinayetin üzerinde: kardeş katli [2].. dua edemiyorum. Duaya karşı inhimakım ne kadar fazla olsa cürmümün kudreti karşısında yine mağlup oluyor. İki işe birden bağlanmış bir adam gibi, ilk önce hangisinden başlayacağımda mütehayyir kalıp her ikisini de ihmal ediyorum. Fakat ne zarar?.. Bu melun

[1] Roma kralı Neron annesini öldürmüştür.

[2] Habil Kabil vakıasını kastediyor.

Sayfa 37

el, kendi ağırlığından fazla kardeş kanına bulandıysa, mağfiret semasında onu yıkayıp kar gibi ağartacak kadar rahmet yağmuru yok mu? Mağfiret, günahı affetmekten başka neye yarar? Duanın, bizi sukuttan korumak yahut düştükten sonra affa mazhar kılmak gibi muzaaf bir kudreti yoksa başka ne fazileti vardır? "Şeni cinayeti affet" mi diyeyim.. [1] Bu suretle affa nail olamam, çünkü bana bu cinayeti işleten şeylere, taç ve tahta, ihtirasımın bu hedefine ve zevceme elan malik bulunuyorum. İnsan, uğrunda cinayet işlediği şeyleri muhafaza ettiği halde affa nail olabilir mi? Bu fesat dünyasında altınla oynayan mücrimin yakasını adalet pençesinden kurtardığı ve bu zalimane mükafatın, kanunu bile satın aldığı çok kere görülmüştür. Fakat ahirette hal böyle değildir. Orada yakayı kurtarmak imkanı yok, orada amelimiz olduğu gibi görünür. Orada hatalarımızı üryan bir halde ortaya koymaya mecbur oluruz. O halde nedir? Geriye ne kalıyor? Nedamet etmek mi? Vakıa nedamet neye muktedir değildir! Fakat insan nadim olamazsa nedamet ne yapabilir? Aman ya Rabbi, ne elim bir vaziyetteyim!. Vicdanım ölüm kadar siyah! Ruhum ökseye tutulmuş bir kuş gibi kurtulmak için çırpınıyor, çırpındıkça daha fazla batıyor.. İmdat, melekler! Kudretinizi bir defa daha üzerimde deneyiniz. Ey asi dizlerim bükülünüz, ey kalbim, çelik

tellerin yeni doğmuş bir çocuğun sinirleri kadar yumuşasın. Henüz iş işten geçmiş değildir.

(Diz çöker.)

---

[1] Kral Klodyus cinayetten dolayı teessüf ediyor, fakat nedamet duymuyor. Bu itirafatı, Hamlet'in zihninde kalan son şüpheleri de silmeye kafi gelmiştir. Hamlet'in buna rağmen, intikam kararını mevkii fiile koymayıp tehir etmesi bir zaaf eserinden başka bir şey değildir. Hamlet biraz sonra ileri sürdüğü mazereti adeta zorla buluyor. Bu zaafın ne müthiş akibetler tevlid edeceğini ileride göreceğiz.

Sayfa 38

[Bu sırada Hamlet odaya girer. Amcasını öldürmeye niyet eder. Fakat günahlarından istiğfar etmiş olduğunu ve bu halde öldürüldüğü taktirde cennete gideceğini düşünerek onu öldürmekten sarfı nazar eder.

Ondan sonra Hamlet annesinin odasına gider. Polonyus daha evvel orada bir perde arkasında gizlenmiştir. Kraliçe oğlunu dürüşt bir surette karşılar. Münasebetsiz halleriyle üvey babasını fena halde rencide ettiğini söylüyor. Hamlet annesine muhakkirane bir lisanla mukabele ediyor.]

KRALİÇE: Benim kim olduğumu unutuyor musun?

HAMLET: Hayır, istavroz hakkı için hayır.. Siz Kraliçesiniz, kocanızın kardeşinin karısısınız; keşke olamaz olsaydınız, benim annemsiniz!

KRALİÇE: Öyle ise size lakırdı anlatabilecek başka kimseler çağırayım.

HAMLET: Haydi haydi, oturduğunuz yerden kımıldamayınız. Ruhunuzun ta içini gösterebilecek bir aynayı karşınıza koymadan sizi buradan dışarı çıkartmayacağım.

KRALİÇE: Ne yapmak istiyorsun, beni öldürmezsin değil mi? İmdat! İmdat! Yetişin!

POLONYUS: (Perdenin arkasından) İmdat can kurtaran yok mu!

HAMLET: Ne o?.. Fare mi var! (Kılıncını çeker, perdeye saplar.) Bir düka altınına bahse girerim ki öldürdüm.

POLONYUS: (Perdenin arkasından) Öldüm, ah öldüm!!. (Ölür.)

KRALİÇE: Aman Ya Rabbi, ne yaptın?

HAMLET: Farkında değilim, ölen Kral mı?

(Perdeyi kaldırır, Polonyus'u görür.)

KRALİÇE: Ne kanlı ve azgın bir hareket!..

Sayfa 39

HAMLET: Evet anne, bir kralı öldürüp kardeşine varmak kadar kanlı ve caniyane!

KRALİÇE: Kralı öldürmek mi?

HAMLET: Evet, madam. İşittiğiniz gibi.. (Polonyus'a) Uğurlar olsun zavallı küstah! Başkalarının işine karışan divane! Sen de payını aldın! Ben seni daha büyük bir adam zannettim. Cezanı çek. Üstüne ait olmayan şeyleri merak etmek tehlikeli bir şeydir, görüyorsun ya! (Kraliçe'ye) Ellerinizi öyle oğuşturup durmayınız. Gürültü yok. Oturunuz! Bırakın da kalbinizi biraz sıkayım -zaten nasıl olsa sıkacağım-bakayım hala hassas ve kabili nüfuz mu.. Yoksa, caniyane bir itiyad saikasıyla her türlü hüsnü kaybedecek kadar sertleşmiş mi? [1]

KRALİÇE: Senin ağzından bu zehirli sözleri işitecek kadar ne günah işledim?

HAMLET: İffetin bütün güzelliklerini solduran bir harekette bulundun, fazilete riya ismini verdiren, faziletkar aşkın alnından masumiyet gülünü söküp atan ve onun yerine cinayetin kara damgasını basan bir hareket! İzdivaç yeminlerini bir kumarbaz va'di kadar muğfil kılan bir hareket! İzdivaç ahdinin ruhunu cisminden ayıran, safiyane bir ibadeti yalnız güzel bir kelime silsilesi haline getiren, simanın hicapla yüzünü kızartan bir hareket! Evet, kürei arz denilen bu sulp ve mürekkep kitle bu hareket karşısında kıyamet günündeymiş gibi dehşetinden donup mebhut kaldı..

KRALİÇE: Gök gürültüsünü andıran bu korkunç sesinle bana bildirdiğin bu hareket nedir?

HAMLET: (Duvardaki amcasının resmini [2] göstererek)

[1] Hamlet annesini babasının katlinde zimedhal farzediyor.

[2] Bazı müfessirler Hamlet'in bu sırada babasının minyatür bir resmini çıkardığını, bazıları da babasının çehresini hayalinde tecessüm ettirdiğini kabul ederler.

Sayfa 40

İki kardeşin iki tasviri: bir şuna bak. Vakur alnında ne büyük bir güzellik var: insan şu saçları İperyonun kıvırcık saçlarına, şu alnı bizzat Jüpiter'in alnına, şu gözleri Mars'ın hakim ve tehdid eden gözlerine benzeteceği geliyor. Şu tavır, semaya ser çeken bir dağın üzerine henüz inmiş bir Merkür'ün tavrına benziyor. İşte bu sizin kocanızdı. Bir de ötekine bakınız. Çürük bir başak gibi aynı sak üzerindeki kardeşini zehirleyip öldüren şimdiki kocanız. Gözünüz görmüyor muydu? Nasıl o güler yüzlü yamacı bırakıp bu iğrenç bataklığın zehirli havasını teneffüs etmeye kail olabildiniz? Gözünüz yok muydu? Bu intihabınıza aşk ismi

veremezsiniz. Çünkü sizin yaşınızda bir kadında aşk taşkın hararetini kaybeder; akıl ve muhakemeye boyun eğer. Aklı olan hangi kadın o adamı bırakıp buna tenezzül eder? Hangi şeytan gözünüze bu kalın bağı bağladı? Ey ismet, sende haya kalmadı mı? Ey asi cehennem, bu yaşda bir kadının kalbinde bu kadar ihtiras tutuşturabilirsen faziletin, gençlik ateşinde bal mumu gibi erimesi icab etmez mi? Eğer bu yüzden bu kadar ateş hasıl olur, akıl ve muhakeme kalbi bu derece ihlal ederse kendini gençliğin ateşli arzularına kaptıran bir gencin bütün yaptıklarını affetmek lazım gelmez mi?

KRALİÇE: Of Hamlet, artık fazla bir şey söyleme. Gözümü kendi kalbime tevcih ediyorsun. Kalbimde, hiçbir zaman silinmeyecek olan siyah, iltihaplı lekeler görüyorum . . . . Artık fazla bir şey söyleme; sözlerin hançer gibi kulaklarıma saplanıyor; Hamletciğim, artık yeter!

HAMLET: İlk kocanızın onda birinin yirmide biri kadar değeri olmayan katil alçak; kral soytarısı, kıymetdar tacı raftan alıp cebine sokan hüküm ve saltanat hırsızı!

Sayfa 41

KRALİÇE: Yeter!

HAMLET: Kukla kıyafetli kral taslağı... (Hayalet girer.) Ey semavi sıyanet melekleri, beni kurtarınız, kanatlarınızla beni himaye ediniz! (Hayalete) O güzel çehrenle karşıma neden geldin? Ne istiyorsun?

KRALİÇE: Eyvah, delirmiş!

HAMLET: (Hayalete) Zaman fevt ederek ihtirasını soğutan ve bati hareketiyle korkunç emrinin ifasını sürüncemede bırakan tenbel oğlunu tekdire mi geldin? Söyle...

HAYALET: Unutma, körlenmeye yüz tutan kararını bilemek için bu ziyarete lüzum gördüm. Fakat bak, annene ki korku ve hayret istila etmiş. Ruhu onunla mücadele ediyor. Sen aralarına gir. Muhayyilenin en fazla şiddetle sarstığı, zayıf bedenlerdir. Onunla konuş, Hamlet!

HAMLET: Nasılsınız, Leydi? [1]

KRALİÇE: Heyhat, asıl sen nasılsın, sen ki gözünü boşluğa dikip sanki bir şahıs ile konuşuyormuş gibi hava ile lakırtı ediyorsun? Ruhun dehşetli gözlerinden fırlıyor, yatık saçların, uykudaki askerlerin silah başına kalkması gibi, canlanıp başında dimdik oluyor. Asil oğlum, hastalığının hararet ve alevini sabır ile serinletmeye çalış. Kime bakıyorsun öyle!

HAMLET: Ona bakıyorum, ona ... Gözleri ne solgun bir nur ile parlıyor! Onun bu hali ve haliyle birleşen maksadı kayalara hitap etmiş olsa, onlar bile rikkate gelirdi! (Hayalete) Bana öyle bakmayınız.. Bu

rikkatli bakışlarınızla kat'i niyetlerimi zaafa uğratabilirsiniz. Sonra yapmakla mükellef olduğum şey, hakiki rengini kaybeder; kan beklenilen yerden belki de gözyaşı akar.

KRALİÇE: Bu sözleri kime söylüyorsun?

[1] Lord'un müennesidir.

Sayfa 42

HAMLET: Şurada bir şey görmüyor musun?

KRALİÇE: Hayır, mamafih her ne mevcutsa gözümden kaçmıyor.

HAMLET: Baksanıza.. Oraya baksanıza, nasıl yavaş yavaş uzaklaşıyor! Tıpkı hali hayatındaki kıyafetiyle babam! İşte gidiyor. Şimdi dışarıda dehlizde..

KRALİÇE: Bu kalp hayalleri hasta dimağın icat ediyor. Hastalık, bu cisimsiz hayaleti gözünün önüne getirmekle çok kurnaz davranıyor...

HAMLET: Hastalık mı? Ne hastalığı? Nabızlarım, sizin nabızlarınız kadar sakin ve muntazam atıyor, aynı musıkiyi afiyeti terennüm ediyor. Söylediğim deli saçması değil! Beni imtihana çekiniz: söylediklerimi kelime be kelime tekrar edeyim; halbuki deli olan bunu yapamaz. Anne, bana bu sözleri söyleten benim deliliğim değil, sizin günahınızdır; Allah aşkına bunun aksi hakkındaki zannınızı, zahiren şifabahş gibi görünen bu merhemi, ruhunuzun yarası üzerine sürmeyiniz. Bu merhem, iltihaba yalnız kabuk bağlatır, halbuki o iğrenç ufunet için için işleyerek zehirli tesirini göze görünmeden icra eder. Günahınızı Cenabı Hakk'a karşı itiraf ediniz. Geçmişten dolayı nedamet duyunuz, gelecekten de sakınınız. Çürümüş otlar üzerine gübre serperek bir kat daha çürütmeyiniz. Bu gayret, faziletkarane mi affediniz, insanların bu derece sukut ettiği bu devrede, bizzat fazilet ahlaksızlıktan af dilemeli; evet, fazilet, ahlaksızlık önünde diz çöküp kendisine iyilik etmek için ondan müsade istemelidir.

KRALİÇE: Hamlet .. bu sözlerinle kalbimi iki parça ettin..

HAMLET: Kalbinizin kirli parçasını atıp diğer nısfıyla daha temiz olarak yaşayınız. Geceniz hayrolsun! Amcamın yanına gitmeyiniz. Faziletiniz yoksa fazilet iktisab ediniz. İtiyad, her türlü efal ve temayüllerimizin hakiki mahiyetini

Sayfa 43

kemiren bu ejder, bizi her fenalığa alıştıran bu şeytan, iyi hareketlere de aynı derecede tabii bir kisve giydirmek itibariyle bir melektir. Bu gece kendinizi zabt ediniz; bu hareketiniz ikinci imsakınızı bir dereceye kadar kolaylaştırır; ondan sonraki daha kolay olur. [1] Çünkü itiyad, adeta tabiatın damgasını değiştirir, ya şeytanı mağlub eder, yahut onu hayrete

şayan bir kudretle insanın kalbinden dışarı atar. Yine tekrar ediyorum. Geceniz hayrolsun! Hakk'ın takdisini arzu ettiğiniz zaman ben de sizin takdisinizi isteyeceğim! (Polonyus'a dönerek) Bu zatı muhtereme gelince, yaptığıma nadim olmadım değil. Fakat muradı ilahi onu benim yüzümden, beni de onun yüzünden cezalandırmak istedi. Kendisini şimdi alıp götüreceğim! Ve öldürdüğümden dolayı lazım gelenlere hesap vereceğim. Haydi geceniz hayrolsun! Mahza rahim olabilmek için zalim olmağa mecburum. Fenalık bu suretle başlıyor. Ondan fenası da arkadan geliyor. Size bir şey daha söyleyeceğim, Muhterem Leydi.

KRALİÇE: Söyle, ne yapayım?

HAMLET: (Acı bir istihza ile) Herhalde benim size tavsiye ettiklerimi yapmayınız. Benim hakikaten deli olmadığımı, kendimi yalandan deli gibi gösterdiğimi o sefih Kral, size iki buse mukabilinde söyletsin.. Bunu kendisine söylemeniz muvafık olur, çünkü bu mutena sırrı herkes saklasa bile sizin gibi güzel, kanaatkar, akil bir kraliçe onu, o korkunç ve iğrenç canavardan saklamaya nasıl kail olur?

---

[1] İtiyad, kesbi bir hasleti, fıtri bir hale sokarak efal ve temayüllerimizin mahiyeti asliyesini tağyir eder. Kesbi fenalıkları bize mal etmek hususunda bir şeytandır: fena itiyadlarımızdan kurtulamayız. Buna mukabil iyilikleri de bize mal edebilmesi itibariyle bir melektir. İtiyad sayesinde iyiliği de huy edinebiliriz. Fıtratımıza sokabiliriz. "İtiyad ikinci bir tabiat hükmündedir" sözü meşhur bir ruhiyat kaidesidir.

Sayfa 44

KRALİÇE: Eğer kelimeler nefesle, nefes de hayatla kaimse, emin ol ki ben de teneffüs için hayat kalmamıştır.

HAMLET: İngiltere'ye gitmem lazım geliyor, biliyor musunuz?

KRALİÇE: Ah, unutmuşum; öyle karar verdiler.

HAMLET: Mühürlü mektuplar hazırlandı. Zehirli bir yılanın dişlerinden kaçar gibi kaçtığım iki mektep arkadaşım bu işe memur edildiler. Önüme düşüp beni tuzağa doğru götürecekler. Öyle olsun! Humbaracının kendi humbarasıyla berheva olduğunu görmek de bir zevktir, onların kazdıkları kuyunun altını bir arşın daha kazıp onları kamere kadar fırlatmadıkça, rahat etmeyeceğim.. İki canbazın bir ip üzerinde karşı karşıya gelmeleri çok keyifli olur. (Polonyus'u kastederek) Bu adam beni hamallığa başlatacak! Geceniz hayr olsun anne!. Hayatında çenesi düşük bir zevzek olan bu akıl hocasına bakınız. Dünyanın en sessiz, en ketum, en ciddi adamı dersiniz.. Haydi efendim buyrunuz da işinizi bitirelim. Geceniz hayr olsun anne!

(Muhtelif cihetlerden çıkarlar. Hamlet, Polonyus'un cenazesini sürükler.)

[Kral faciayı Kraliçe'den haber alınca telaş ve endişesi son dereceyi bulur.]

KRAL: Aman Ya Rabbi, ne ağır bir cinayet! Biz de orada olsaydık, aynı felakete uğrayacaktık. Onun serbest bulunmasında sizin için de tehlike var, benim için de, hatta başkaları içinde. Bu kanlı facianın hesabını nasıl vereceğiz? Yüksek basiretimizle bu mecnun delikanlının deliliklerini tahdid etmediğimiz, kayıt altına almadığımız, onun başkalarıyla temasını kesmediğimiz için bu cinayet bizim üzerimize yüklenecek; fakat ona karşı muhabbetimiz o kadar fazlaydı ki en muvafık hareketin ne olduğunu anlayamadık; müptela

Sayfa 45

olduğu müstekreh hastalığı halkın nazarından gizlemek isteyen bir adam gibi marazın beslenmesine kail olduk.

[Hamlet'in şafak vakti gemiye bindirilmesi kararlaştırılmıştır. Hamlet naaşı nereye sakladığını söylemiyor. Onu Kral'ın huzuruna getiriyorlar.]

KRAL: Söyle bakayım Hamlet, Polonyus nerede?

HAMLET: Akşam yemeğinde.

KRAL: Akşam yemeğinde mi? Nerede akşam yemeğinde?

HAMLET: O yemek yemiyor, onu yiyorlar. Tam şu sırada politika kurtlarından mürekkeb bir heyet onun etrafında içtimaı ıkd etti. [1] Mezar kurdu, yiyeceğine itina edenlerin hükümdarıdır. Dünyada hemen bütün mahlukatı semizletip yiyoruz. Bu suretle iyice semizledikten sonra kendimizi kurtlara yedirip onları semizletiyoruz. Şişman bir kralla zayıf bir dilenci, aynı sofraya konulan değişik iki yemekten başka bir şey değildir.. İşte her şeyin akıbeti bu!

KRAL: Eyvah, eyvah!

HAMLET: İnsan, kralı yiyen kurtla balık tutabilir, bu suretle kurtla beslenmiş olan balığı da yiyebilir.

KRAL: Bu sözle ne demek istiyorsun?

HAMLET: Hiç; bir kralın bir dilenci kursağında ne şahane bir seyahat yapabileceğini size göstermek istiyorum.

---

[1] "Politika kurtları" tabiri, Polonyus'un diplomatlığıyla istihza için kullanılmıştır. Aynı cümlede "perhiz yemeği, iyi yemek" manasına gelen *diet* kelimesi, "kurt" manasına gelen *worms* kelimesi ve nihayet "içtima" kelimesi vardır ki bunların bir araya gelmesinden, "Vormis" şehrinde içtima etmekte olan Alman "diyet" meclisine telmih eden ince bir kelime oyunu doğmuştur.

Sayfa 46

KRAL: Polonyus nerede?

HAMLET: Cennette; oraya bir adam gönderip aratınız. Gönderdiğiniz adam kendisini cennette bulamazsa siz kendiniz onu cennetin mukabili olan yerde arayınız. Eğer onu bu ay zarfında bulamayacak olursanız, galerinin merdivenlerini çıkarken burnunuz kokusunu alır!

KRAL: (Maiyet halkasından bir kaçına) Naaşı; gidip tarif ettiği yerde arayınız.

HAMLET: Siz gidinceye kadar o yerinden kımıldamaz.

(Etbaı çıkarlar.)

KRAL: Şiddetli teessürümüzü mucib olan hareketin, bizce muazzez olan hususi selametin namına büyük bir süratle buradan uzaklaşmanı icap ettiriyor. Binaenaleyh hazırlan; gemi hazır, rüzgar da müsait, arkadaşların sana muntazır, hasılı her şey İngiltere'ye sefer için müheyya.

HAMLET: İngiltere'ye mi?

KRAL: Evet Hamlet..

HAMLET: Peki.

KRAL: Evet, hakkındaki niyetlerimizi bilsen bu gidişin cidden "pek iyi" olduğunu teslim ederdin.

HAMLET: Niyetlerinizi görmüş olan bir meleği görüyorum. Haydi bakalım. İngiltere'ye! Allah'a ısmarladık anne!

KRAL: Hamlet, ben de senin babanım, seni seven bir baba..

HAMLET: Anne, baba ile anne, karı kocadır. Karı ile koca da yek tin ve yek vücut demektir. Annem de öyledir. Haydi bakalım, İngiltere'ye!

(Çıkar.)

KRAL: Kendisini adım adım takip ediniz. Onu süratle gemiye girmeye teşvik ediniz. Sakın geciktirmeyiniz. Bu gece

Sayfa 47

buradan çıkmasını isterim. Haydi! Bu hususa müteallik evrak mühürlendi, hazır. Rica ederim acele ediniz. (Rozenkranç ile Gildeştern çıkarlar.) Ey İngiltere, eğer sana karşı olan muhabbetime kıymet veriyorsan, birbirini müeyyid olmak üzere bu babda yazdığımız mektuplarda vazıhan görülen ve Hamlet'in derhal idamını tazammun eden talimatımızı lakaydıyla karşılamazsın. Danimarka kılıcının sende bıraktığı izler hala taze ve kıpkırmızı duruyor. İçinden gelen korku seni hala bize hürmete mecbur ediyor. Demek ki o büyük kudret ve şevketimiz, teveccüh ve muhabbetimizin ne demek olduğunu sana anlatabilir. Ey İngiltere [1] emrimi ifa et! Zira Hamlet bir humma gibi kanımı kurutuyor, sen beni bu dertten kurtarmalısın. Bu emrimin yerine getirildiğini bilmedikçe, mesut olmam için her ne kadar vesile olsa da, neşe ve saadet bana asla nasip olmayacak.

[Norveç kralının yeğeni Fortenbras, Lehistan'la olan eski bir davayı hal için ordusuyla birlikte Lehistan üzerine yürüyor ve Danimarka toprağından geçmek için Kral'dan müsade istiyor. Hamlet Rozenkranç ve Gildeştern'le birlikte bu orduya tesadüf ediyorlar. Hamlet kararını kuvveden fiile çıkarmadığına pek müteesiftir. İradesinin zaafından şikayet ediyor. "Bundan böyle ya kanlı şeyler düşüneyim ya hiç bir şey düşünmeyeyim!" diyerek iradesini harekete getirmeye çalışıyor..

Ofelya babasının ölümü üzerine deli olmuştur. Babasından çok bahsediyor. "Dünyada bir çok gizli dolaplar döndüğünü herkesten işitiyorum." diyor, hüngür hüngür ağlayıp kalbini dövüyor, en ufak bir şeyden birden bire hiddetleniyor, yarı manalı, müphem şeyler, dolaştığı yerlerde hazin şarkılar söylüyor. Ofelya'nın halinden Kral endişe ediyor.]

---

[1] İngiltere ve Danimarka sözleriyle İngiltere ve Danimarka kralları kastedilmektedir.

Sayfa 48

KRAL: Ah işte derin bir kederin zehri.. Onu babasının ölümü bu hale koydu. (Kraliçe'ye hitapla) Ah Jertrud, Jertrud, keder geldiği zaman gözcüler gibi tek başına gelmez, böyle taburlarla gelir. Evvela, babasının öldürülmesi, sonra oğlunuzun gitmesi, -vakıa bu haklı tebidin başlıca müsebbibi yine kendisidir- halkın mebhut bir halde toplanıp Polonyus'un ölümü hakkında gizliden gizliye fena şeyler söylemesi ve düşünmesi, -zaten Polonyus'u gizli kapaklı defnettirmekle ihtiyatsızlıkta bulunduk- sonra zavallı Ofelya'nın, mahrumiyetiyle biz insanların duygusuz bir heykel yahut hakiki bir hayvan haline geldiğimiz akıldan ve benlikten ayrılması, ve nihayet, bunların hepsinden daha mühim olmak üzere, kardeşi Laert'in Fransa'dan gelmesi.. Laert bu hayret verici hadisatı ağzında çiğneyip duruyor, izini ve tasavvurlarını belli etmiyor, babasının ölümüne dair ona yetiştirdikleri zehirli sözlerle fikrini çelen dedikodu sinekleri istediğinden fazla; sözlerini hakiki vakıalara istinad ettirmek hususunda ister istemez, yaya kalan bu dedikoducular, mutlaka bizi de dillerine dolayacaklar, ismimizi her rastgelenin kulağına söyleyip bizi itham edecekler. Ah Sevgili Jertrud, kanlı bir silaha benzeyen bütün bu hadiselerin bende açtığı büyük bir yara, beni bir kere değil binlerce kere öldürüyor!

(Dışarıdan gürültüler işitilir.)

KRALİÇE: Aman Ya Rabbi, bu gürültü ne?

KRAL: Tüfenkçiler nerede? Kapıyı tutsunlar! [1]

(Bir centilmen içeri girer.)

---

[1] Kral "İsviçreliler nerede?" diyor. Fransa, İtalya, İspanya ve sair memleketlerde krallar, İsviçreliler'i muhafız olarak kullanırlardı. İsviçreliler, dahili partilerden hiç birine mensup olmamak itibarıyla şayanı itimad görülürdü.

Sayfa 49

KRAL: Bu gürültü ne?

CENTİLMEN: Kaçınız My Lord. İsyan çıkaran genç Laert zabitlerinizi öyle serkeşane bir istical ile püskürtüyor ki, hududunu taşan ummanın ovalar üzerine yürümesi, yanında hiç kalır. Asi güruhu kendisine "Lord" diye hitap ediyor. Sanki dünya bugün kurulmuş, adatı kadime unutulmuş, örf ve merasim malum değil etmiş gibi her beğendiklerini tasdik ve müdafaada kendilerini haklı görerek avazları çıktığı kadar: "Onu intihab edelim, Laert kral olacak!" diye bağırıyorlar, şapkaları, elleri, dilleri "Laert kral olacak! Laert kral!" alkışını ayyuka çıkarıyor...

KRALİÇE: Yanlış bir iz üzerinde üzerinde yürürken ne keyifli keyifli bağırıyorlar! Soysuz Danimarka köpekleri, kokuyu yanlış istikamette takip ediyorlar!

KRAL: Kapı kırıldı!

(Dışarıdan gürültüler.)

LAERT: (Arkasında Danimarkalılar olduğu halde pür silah içeri girerek) Nerede o? (Danimarkalılar'a) Efendiler, siz hepiniz dışarıda durunuz..

DANİMARKALILAR: Hayır. Biz de geleceğiz.

LAERT: Rica ediyorum, müsade ediniz...

DANİMARKALILAR: Ettik, ettik...

(Kapının dışarısına çıkıyorlar.)

LAERT: Teşekkür ederim, kapıyı tutunuz. Kral olacak habis, bana babamı ver!

KRALİÇE: (Kral'la Laert'in arasına girerek) Laert oğlum. Sükunetle konuş!

KRAL: Ne oluyorsun Laert? Bu div gibi hiddete sebep ne?

Sayfa 50

Bırak Jertrud ne isterse yapsın. Şahsımız için korkma. Söyle Laert neden böyle ateşlisin? Bırak Jertrud... Haydi söyle bakayım...

LAERT: Babam nerede?

KRAL: Öldü.

KRALİÇE: (Kral'ı göstererek) Fakat babanı o öldürmedi?

KRAL: Bırak istediği kadar sorsun...

LAERT: Nasıl oldu da öldü? Yalana hiç gelemem.. Sadakat peymanının canı cehenneme! İtaat ve merhameti şeytanların en karası götürsün! Af ve insaf kör kuyuların ta dibine geçsin! Cehenneme meydan okuyorum. Dünya ve mafiha umurumda değil! Herçibadabad, yalnız babamın intikamını almaya bakıyorum..

KRAL: Peki, fakat yardımcın kim?

LAERT: İradem, başka hiçbir şey değil.. Vesaitime gelince, hüsnü idarem sayesinde, pek mahdut olmasına rağmen, onlarla çok iş göreceğim.

KRAL: Temiz yürekli Laert, sevgili babanın ölümüne dair hakikati öğrenmek istiyorsan, kumarda yutulan bir adam gibi, dostunu da düşmanını da, kazananı da kaybedeni de hep birden sürükleyecek misin? Senin intikamın böyle mi yazıyor?

LAERT: Hayır, düşmanlarımdan başka kimseye el sürmeyeceğim.

KRAL: Dostlarını tanıyacak mısın?

LAERT: Babamın iyi dostlarına karşı kollarımı açacağım. Yavrularına hayatını feda eden şefkatli kaşıkçı kuşu gibi onları kanımla besleyeceğim. [1]

---

[1] "Pelikan" denilen kaşıkçı kuşunun, yavrularını kanıyla beslediğine dair avam arasında bir kanaat vardır.

Sayfa 51

KRAL: Bak şimdi hayırlı bir evlat, mert bir insan gibi söz söylüyorsun. Günün ışığı gözlerine nasıl ayan surette görünüyorsa babanın ölümünde bigane olduğumu ve bundan dolayı büyük bir teessür duyduğumu muhakemenle o derece vazıh olarak görüp anlayacaksın!

DANİMARKALILAR: (Dışarıdan bağırarak) Bırakın da girsin!

LAERT: Ne var? O gürültü nedir?

(Ofelya omuzlarında dökük saçları, saman çöpleri, çiçeklerle garip bir surette süslenmiş olduğu halde içeriye girer.)

LAERT: Ey humma... Beynimi kurut! Yakıcı gözyaşlarım, tuzlu zehirinizle gözlerimin rü'yet kabiliyetini söndürün! (Ofelya'ya hitaben) Allah'a kasem ederim, şuurunun ziyaını ödeyecek olan intikamın ağırlığı terazinin ibresini behemehal bizim tarafa meylettirecek! Ey Mayıs gülü! Masum kız, müşfik hemşire, tatlı Ofelya! Genç bir kızın şuuru ihtiyar bir adamın hayatı kadar fani olmak mümkün müdür? Muhabbet ruha rikkat verir ve bu suretle rikkat peyda eden ruh kıymetdar bir cüzünü koparıp sevdiğinin arkasından yollar.

OFELYA: (Şarkı söyleyerek):

Götürdüler tabutla; yüzünü örtmediler...

Döküldü mezarına yağmur gibi gözyaşı...
Güle güle güvercinim!

LAERT: Şayet aklın başında olup da beni intikama teşvik etmiş olsaydın, sözlerin bu kadar müessir olmazdı!

OFELYA: (Elindeki çiçekleri göstererek) İşte bu biberiyedir. Hafıza manasına gelir.. Rica ederim sevgilim, beni hatırla.. Bu da menekşe.. Düşünce içindir..

LAERT: Bu haliyle onda fikri, hüzün ve elemi, ihtirası, hatta cehennemi bile şirin ve cazip göstermek iktidarı var!

(Ofelya taganni eder.)

Sayfa 52

LAERT: Bu hali görüyor musunuz, aman Ya Rabbi!

KRAL: Laert elemlerinize iştirak etmek borcumdur. Yoksa benim hakkımı yemiş olursunuz. Sizinle bir tarafa çekilelim. Akil dostlarınız içinde istediklerinizi de intihab ediniz. Her ikimizi de dinleyip bir hükme varsınlar; şayet bizi gerek doğrudan doğruya, gerek bilvasıta bu işte müdaheledar görürlerse, mülkümüzü, tacu tahtımızı, hayatımızı, hasılı her neye malik isek hepsini, tarziye makamında size veririz; şayet müdaheledar değilsek siz bize sabrınızı iare etmekle iktifa ediniz. Sizinle el ele verip ruhunuzu layık olduğu vecihle tatmine çalışalım.

LAERT: Peki öyle olsun.

[Dördüncü perdenin yedinci sahnesinde bir gemici Hamlet'ten Horaşyo'ya bir mektup götürüyor. Hamlet'le yoldaşları denize çıktıktan iki gün sonra bir korsan gemisine tesadüf etmişler, kaçmak imkanı olmadığı için harbe karar vermişler. Bu sırada Hamlet ilk olarak korsan gemisine atlamış. Arkadaşları onu bırakıp kaçmışlar. Korsanlar Hamlet'e iyi muamele etmişler ve onu getirip Danimarka toprağına bırakmışlar.

Yeğeninin geri geleceğini haber alan Kral, ona karşı bir silah gibi kullanmaya karar verdiği Laert'le baş başa verip bir suikast planı hazırlıyor. Laert çok mahir bir silahşördür. Hamlet'in eskrime çok merakı vardır. İki genç arasında bir mubareze tertip edilecek. Laert ucu düğmesiz ve zehirli bir meç kullanacak, Hamlet'i güya kazaen yaralamış gibi davranıp öldürecek. Aynı zamanda Hamlet'e susadığı zaman verilmek üzere, bir bardak zehirli şerbet hazırlayacaklar. Bu iki zehirden biri behemehal Hamlet'in kanına girecek. Kral Laert'le bunları konuşurken Kraliçe yanlarına geliyor.]

Sayfa 53

KRALİÇE: Felaketler o kadar süratle tevali ediyor ki biri adeta diğerinin topuğunu çiğniyor. Laert, hemşireniz boğuldu!

LAERT: Boğuldu mu?

KRALİÇE: Derenin kenarında, beyaz yapraklarını suyun bir ayna gibi cilalı sathına aksettiren bir seküd ağacı var. Kızcağız başında düğün çiçeğinden, ısırgandan, papatyadan örülmüş bir çelenkle oraya gelmiş. Sözlerini sakınmayan çobanlar arasında uzun çiçeğin daha kaba bir ismi vardır. Fakat ağır başlı genç kızlar ona ölü parmağı derler. Çelengini sarkık dallardan birine asmak için ağaca çıkarken, ince dallardan biri kırılmış; kızcağız çiçekten tacıyla, gözyaşı gibi çağlayan derenin içine düşmüş; kabaran fistanı, bir deniz kızı gibi onu bir müddet suyun yüzünde tutmuş. Bu esnada güya felaketini hissetmiyormuş yahut suda doğma büyüme bir mahlukmuş gibi eski şarkılardan parçalar terennüm ediyormuş. Fakat bu çok sürmemiş, içtiği su ile ağırlaşan elbisesi, ahenkdar şarkısını yarıda bıraktırarak talihsiz kızcağızı çamurlu bir ölüme doğru çekmiş...

LAERT: Öyle demek boğuldu ha..

KRALİÇE: Evet.. Boğuldu..

LAERT: Bedbaht Ofelya, suya kanıksadığın için gözyaşlarımı tutmak isterdim; fakat bu tedbirim hükümsüz kalıyor; insan zaafından dolayı istediği kadar kızarıp utansın, tabiat yine itiyadını bozmuyor.. Böyle olmakla beraber, gözlerimden dökülen bu yaşlar, şefkat gibi, merhamet gibi ancak kadınlara yaraşan ne kadar his varsa, hepsini silip götürecek. Allah'a ısmarladık, My Lord. Bu manasız gözyaşları söndürmemiş olmasa, ağzımdan daha çok alevli sözler çıkacak..

(Çıkar.)

[Sahne: Kilisenin yanında bir mezarlık, iki mezarcı, ellerinde kazmalar ilh...]

Sayfa 54

BİRİNCİ MEZARCI: Kendi eliyle hayatına kıyıp kurtulan kadın hristiyan mezarlığına mı gömülecek?

İKİNCİ MEZARCI: Hristiyan mezarlığına gömülecek, sen hemen mezarı kaz; koroner cesedi muayene ettiği zaman hristiyan mezarlığına gömüleceğini söyledi.

BİRİNCİ MEZARCI: Canını kurtarmaya çalışarak boğulduysa o başka, yoksa kendini isteyerek öldüren bir kimse hristiyan mezarlığına nasıl gömülür?

İKİNCİ MEZARCI: Anlaşılan öyle olmuş.

BİRİNCİ MEZARCI: Hayır bu intihardır.. Başka türlü olmasına imkan yok. Çünkü bak bu neye benzer: ben kendimi kasden suda boğarım. Bu bir fiildir. Bir fiilin üç derecesi vardır. Hareket etmek, yapmak, icra etmek.. Demek ki kadın kendini kasden suda boğmuştur.

İKİNCİ MEZARCI: Hayır.. Biraz da beni dinle.. Anam babam mezarcı..!

BİRİNCİ MEZARCI: Yok müsade et. Farzet ki şurası ırmak; ala; adam da burada ayakta duruyor; bu da ala; şimdi bu adam gidip kendini ırmağa atar ve boğulursa, boğulmak istesin istemesin, suya kendi ayağıyla gitmiş demektir. Ama dikkat et; su adama gelip onu boğacak olursa o zaman kendi kendini boğmuş olmaz. Demek ki ölümünden mesul olmayan bir kimse hayatını bizzat kısaltmış sayılmaz.

İKİNCİ MEZARCI: Kanun böyle mi yazıyor?

BİRİNCİ MEZARCI: Tabi değil mi ya.. Koronerin tahkikat kanunu..

İKİNCİ MEZARCI: Ben sana doğrusunu söyleyeyim mi? Eğer bu kadın

[1] Vaktiyle, intihar eden kimsenin malını kral namına haczeden memur.

Sayfa 55

kibar olmasaydı, mutlaka hristiyan mezarlığının haricine gömülürdü!

BİRİNCİ MEZARCI: Doğru söylüyorsun.. Bu dünyada kibar takımının kendini suda boğması yahut iple tavana asması, diğer din kardeşlerinin bu kabil hareketlerinden daha hoş görülüyor.. Bu da ayrıca yürekler acısı bir yolsuzluk.. Gel, benim kazmam, gel! Bu dünyada en eski kişizade, Hazreti Adem'le hemmeslek olan bahçıvanlar, kazmacılar bir de mezarcılardır..

İKİNCİ MEZARCI: Hazreti Adem kişizade miydi?

BİRİNCİ MEZARCI: Arması olan ilk kişizade Hazreti Adem'di.

İKİNCİ MEZARCI: Ne demek? Hazreti Adem'in arması ne gezer!

BİRİNCİ MEZARCI: Ne söylüyorsun yahu.. Sen dinsiz misin? İncil'in söylediğine inanmıyor musun? İncil: "Hazreti Adem toprağını kazdı." diyor. Kolları [1] olmayan insan, toprağı kazabilir mi?

Şimdi sana bir sual daha soracağım; şayet buna da muvafık bir cevap veremezsen itiraf et ki...

İKİNCİ MEZARCI: Sor bakalım.

BİRİNCİ MEZARCI: Dülger mi daha sağlam yapı yapar, gemi inşaatçısı mı, yoksa marangoz mu?

İKİNCİ MEZARCI: Galiba bilemeyeceğim..

(Hamlet'le Horaşyo uzaktan görünürler.)

BİRİNCİ MEZARCI: Nafile arayıp zihnini yorma; senin gibi sersem bir eşek ne kadar dayak yese koşacağı yine bu kadardır. Sana biri böyle bir sual sorarsa ona "mezarcı" de; çünkü mezarcının yaptığı evler kıyamete kadar eskimez, anladın mı? Haydi Yaughan'a git de bana bir kadeh likör getir.

[1] Arma asalet alametidir. İngilizce'si *arms*'dır ki aynı zamanda kollar manasına gelir. Mezarcı bu sözüyle "kelime oyunu" yapmıştır.

Sayfa 56

(İkinci mezarcı çıkar. Birinci mezarcı hem kazar hem şarkı söyler.)

HAMLET: Herif yaptığı şeyin fecaatini zerre kadar hissetmiyor.. Mezar kazarken şarkı söylüyor..

HORAŞYO: İtiyad, mezar kazmayı onun için tabii ve kolay bir iş haline sokmuş.

HAMLET: Öyle; az çalışan elin hissi daha rakik olur.

(Birinci mezarcı şarkı söyler. Bu aralık bir kuru kafa bulup fırlatır.)

HAMLET: Bir zamanlar bu kuru kafanın bir dili vardı, o da şarkı söylemesini bilirdi; şimdi bu herif onu, sanki ilk katil olan Kabil'in çene kemiğiymiş gibi, yerden yere çarpıyor. Bu eşek herifin elinden bir çekmediği kalmayan bu baş ihtimal, düzenbaz bir diplomatın başıydı; öyle bir diplomat ki hatta Allah'ı bile kafese koyacağını aklı keserdi. Söylediğim mümkün değil mi?

HORAŞYO: Mümkün, My Lord.

HAMLET: Yahut bu kafa, her sabah efendisine: "Sabah şerifleri hayırlı olsun, lütufkar lord.. Keyifler nasıl, lütufkar lord?" diyebilen bir nedimin başıydı; belki de falan lorddan ödünç para almak istediği zaman onun beygirine methiyeler söyleyen diğer bir lordun kafasıydı; söylediğim mümkün değil mi?

HORAŞYO: Mümkün My Lord.

HAMLET: Elbette; fakat bak, şimdi bir mezarcının kazmasıyla burnu kırılan bu yanaksız kafa şimdi mezar kurdu denilen hanım sultanın öz malı.. Bir de onu görecek göz bulunsa, bundan daha ibretamiz bir inkılap tasvir olunabilir mi? Bu kemiklerin kemali, çelik çomak oyununa yaramaktan ibaret mi? [1] Bunu düşündükçe kendi kemiklerim sızlıyor!

[1] Kemiklerle oynanılan eski bir oyun olup bilahire hükümetçe men edilmiştir.

Sayfa 57

(Birinci mezarcı şarkı söyler. Bu sırada bir kuru kafa daha çıkarıp fırlatır.)

HAMLET: Al sana bir kuru kafa daha.. Bunun bir avukat kafası olmadığı ne malum? Nerede onun ihamları, nükteleri, incelikleri, kanun maddeleri üzerinde oynayışları? Şimdi bu herifin, çamurlu küreğiyle, kafasını birden bire atmasına neden tahammül ediyor da aleyhinde darb davası ikame etmiyor? (Acı bir gülüşle) Bu kafa belki de vaktiyle arazi

satın alan zengin bir irat sahibinin kafasıydı? Hani onun hüccetleri, teminat senetleri, istifayı matlub alım haberleri, muzaaf kefaletnameleri?. Bütün bunlar neye yaradı? Kafatasının kara toprakla dolmasına mani olabildi mi? Kefalet muzaafaları satın aldığı arazi içinde, kendisine iki mukavelenamenin eni ve boyu kadar bir sahadan fazla bir yer temin edebildi mi? İradının tapuları tabutuna zor sığardı! Onun eline ne geçtiğini gördük. Bakalım mirasçısının eline ondan daha fazla bir şey geçecek mi?

HORAŞYO: Katiyyen, My Lord.

HAMLET: Ben bu adamla konuşacağım, Horaşyo! (Mezarcıya) Bu mezar kimin?

BİRİNCİ MEZARCI: Benim efendim. (Şarkı söyler.)

HAMLET: Hakikaten senin mezarın galiba.. İçinde durduğuna bakılırsa...

BİRİNCİ MEZARCI: Madem ki siz dışında duruyorsunuz, demek ki sizin mezarınız değildir; ben kendi hesabıma içinde yatmıyorum ama yine benim mezarım!

HAMLET: Bu mezarı erkek için mi kazıyorsun?

BİRİNCİ MEZARCI: Hayır, erkek için değil.

HAMLET: O halde kadın için kazıyorsun demek?

BİRİNCİ MEZARCI: Hayır, kadın için de değil!

HAMLET: Öyle ise buraya kim gömülecek?

Sayfa 58

BİRİNCİ MEZARCI: Buraya gömülecek olan kimse vaktiyle kadındı.. Fakat, Allah rahmet etsin, öldü..

HAMLET: Herif ne kat'i söylüyor! Kendisiyle konuşurken adeta tartıyla söz söylemeli, yoksa insan cinaslarının elinde oyuncak olmaktan kurtulamayacak. Olur şey değil Horaşyo! Bir zamandan beri dikkat ediyorum: Asrımız her gün geçtikçe biraz daha inceliyor; köylüler bu gidişle nükteperdazlıkta saray nedimlerini bile geçecekler.. (Mezarcıya) Ne zamandan beri mezarcılık yapıyorsun?

BİRİNCİ MEZARCI: Son kralımız Hamlet, Fortenbras'ı mağlub ettiği tarihte mezarcılığa başlamıştım..

HAMLET: Kaç sene oldu?

BİRİNCİ MEZARCI: Kaç sene olduğunu bilmiyor musun? Yahu, bunu dünyanın en sersem adamına bile sorsan, bilir. Hani şimdi genç Hamlet yok mu? Deli oldu da İngiltere'ye gönderdiler.. İşte tam Hamlet'in dünyaya geldiği günde..

HAMLET: Yok canım.. Acaba Hamlet'i niçin İngiltere'ye gönderdiler?

BİRİNCİ MEZARCI: Ne yapsınlar, deli oldu da ondan.. İngiltere'de aklı başına gelecek.. Hoş orada aklı başına gelmezse de pek beis yok..

HAMLET: Neden?

BİRİNCİ MEZARCI: Kimse farkına varmaz da ondan.. İngiltere'de hiç kimse delilik hususunda Hamlet'ten aşağı kalmaz!

HAMLET: Acaba nasıl deli oldu?

BİRİNCİ MEZARCI: Aklını kaçırmak suretiyle.. Ben mezarcılık yapmaya başlayalı neredeyse otuz sene olacak..

HAMLET: Bir ceset toprak içinde çürümeden ne kadar durabilir?

BİRİNCİ MEZARCI: Vallahi ne desem yalan. Her gün öyle cesetler görüyoruz ki paçavra gibi elimizde kalıyor. Şayet ölmeden evvel sefahatle

Sayfa 59

çürümemişse sekiz dokuz seneden aşağı çürümez.. Bir debbağın çürümesi yine dokuz seneye bakar..

HAMLET: Debbağ neden daha çok dayanıyor?

BİRİNCİ MEZARCI: Çünkü sanatı icabı, debbağın derisi öyle sertleşmiştir ki suyun nüfuzuna uzun süre mukavemet eder. Çünkü su cesedin en büyük düşmanıdır.. (Mezardan bir kuru kafa çıkararak) İşte yirmi üç sene evvel gömülmüş bir ölünün kafası.

HAMLET: Kimindi bu kafa?

BİRİNCİ MEZARCI: Allah rahmet etsin.. Çok tuhaf bir adamdı.. Bir gün başıma bir şişe ren şarabı dökmüştü. Efendi, gördüğünüz bu kuru kafa, Kral'ın tıflisi Yorik'in kafasıdır..

HAMLET: (Kuru kafayı eline alarak) Bu mu?

BİRİNCİ MEZARCI: Ta kendisi.

HAMLET: Heyhat! Zavallı Yorik! Horaşyo, ben Yorik'i bilirim. Karihası son derece velut, pek hoş bir tıflidi. Beni belki binlerce kere sırtında taşımıştır; şimdi onun şu kuru kafasına bakarken kalbim teessürle kabarıyor.. Kim bilir kaç defa öptüğüm dudakları işte şurada idi.. Zavallı Yorik! Nerede şimdi o latifelerin, deliliklerin, şarkıların, sofra başında davetlileri kırıp geçiren neşe şimşeklerin? Şimdi şu kendi sırıtışınla bile eğlenemiyorsun! Yanakların büsbütün döküldü mü? Şu halinle güzel bir hanımefendinin odasına git, de ki, yüzüne isterse bir parmak kalınlığında düzgün sürsün, çehresinin gireceği şekil bundan başka bir şey değildir! Bunu söyle de gülsün! Rica ederim Horaşyo bana bir şey söyle..

HORAŞYO: Ne My Lord?

HAMLET: Acaba İskender de toprağın altında bu hale geldi mi?

HORAŞYO: Aynen.

Sayfa 60

HAMLET: O da böyle fena koktu mu? Püf! (Kuru kafayı atar.)

HORAŞYO: Tıpkı.

HAMLET: Horaşyo, biz insanları ne adi yerlerde kullanmak, ne derekelere düşürmek mümkündür, hiç düşündün mü? İnsan, İskenderi Kebir'in bakıyei azamını hayalen takip etse, o bakıyei azamı bir fıçı tıkacı şekil ve vaziyetinde bulmayacağı ne malum?

HORAŞYO: Bu kadar incesini düşünmek biraz fazla olmaz mı?

HAMLET: Neden fazla olsun? Katiyyen... İskender öldü, İskender gömüldü, İskender toz haline geldi; toz, topraktır; topraktan balçık yapılır. İskender'in bakiyei azamı bu suretle balçık haline geldikten sonra bu balçıktan bir bira fıçısına neden tıkaç yapılmasın? Sus.. Sus bakalım.. Bir tarafa çekilelim. Kral geliyor.. (Rahiplerden mürekkep bir alay, Ofelya'nın naaşı, Laert girerler. Nevhagerler takip eder; maiyetiyle birlikte Kral ve Kraliçe.) Kraliçe ile saray erkanı.. Kimin cenazesini takip ediyorlar acaba? Niçin bu merasim böyle natamam? [1] Cenazesini takip ettikleri şahsın nevmidane bir el ile hayatına hatime çektiği anlaşılıyor; herhalde kibar sınıfına mensup bir kimse olacak.. Biraz şuraya saklanalım da bakalım.

(Horaşyo ile birlikte bir kenara çekilir.)

LAERT: Daha başka ne gibi merasim kaldı?

HAMLET: Bu sözleri söyleyen Laert asil bir gençtir; dikkat et.

LAERT: Başka ne kaldı?

BİRİNCİ RAHİP: Cenaze merasimini cevazı şer'i dairesinde tevsi ettik; sureti vefatı şüpheliydi; eğer usül ve kavaidi hükümden iskat eden iradei kraliye o yolda lahik olmasaydı, [2] Suru

[1] Ofelya muntehiran vefat ettiği için mutad olan merasimi diniye tamam olarak ifa edilmemiştir.

[2] Kral dilediği zaman kilise kavaid ve nizamatını tadil edebilirdi.

Sayfa 61

İsrafil'e kadar ona napak topraklar mekan olurdu. Ruhuna hayır dualar okunacak yerde mezarı taşlanırdı. Öyle olduğu halde kabrinin bekaret çelenkleri, genç kızlara mahsus çiçek demetleriyle süslenmesine, çanların tehlili içinde ve adabı diniye dairesinde ebedi mekanına girmesine müsade edildi.

LAERT: Artık başka bir şey yapılamaz mı?

BİRİNCİ RAHİP: Başka bir şey yapılamaz; şayet bir "requem" [1] duası okuyacak veya bu dünyadan sükunet ve istirahat içinde göçenlere

yapıldığı gibi, ona da istirahati ruh temin edecek olursak, ölüler için yapılan merasimi diniyeye karşı hürmetsizlikte bulunmuş oluruz.

LAERT: Onu toprağa tevdi ediniz; güzel ve masum vücudunun hakından menekşeler fışkırsın! (Birinci rahibe hitapla) İşte sana söylüyorum, koca yobaz, sen cehennemin ka'rında köpek gibi ulurken kardeşimi nezdi Kibriya'da melek mevkiinde göreceksin!

HAMLET: (Heyecanla) Ne?.. Güzel Ofelya!

KRALİÇE: (Kabrin üzerine çiçekler serper.) Güzel güzele yaraşır; elveda Ofelya! Bütün emelim seni Hamlet'imin zevcesi mevkiinde görmekti; melek kız, bu çiçeklerle senin mezarını değil, gelin yatağını süslemek isterdim.

LAERT: Zalimane cinayetiyle senin aklını alan o melun başa, üç katlı musibet on kere isabet etsin! Durunuz! Toprak atmayın da onu bir kerecik daha kollarımda sıkayım. (Mezarın içine atlar.) Haydi, şimdi toprağınızı hem ölünün, hem de dirinin üzerine atınız, üzerimizde, kadim Pelyon'a [2], şahikası eflake ser çeken mai Olimpos'a [3] daha yukarıdan bakan yüce bir dağ vücuda getiriniz!

---

[1] Ölülerin istirahati ruhu için okunan Latince dua.

[2] ve [3] Olimpos, Yunanistan'da kain, tepesi daima karla

Sayfa 62

HAMLET: (İlerleyerek) Elemini bu kadar şiddetle ifade eden, muztarip sözleriyle serseri yıldızlara niyaz edip onları hayretzede birer kahraman gibi oldukları yerde durduran kimdir? Benim, ben Danimarkalı Hamlet!
(Mezara atlar.)

(Laert, Hamlet'i boğazından yakalar.)

HAMLET: Hayr duada bulunmuyorsan, rica ederim, elini boğazımdan çek! Sert ve hiddetli durmadığıma bakma; benim öyle tehlikeli bir halim vardır ki ihtiyat ve basiretin ondan korksa fena etmez; elini aşağı indir!

KRAL: Aman ayırınız!

KRALİÇE: Hamlet, Hamlet!

HERKES: Aman yapmayınız!

HORAŞYO: Lütufkar Lord, sükunet bulunuz.

(Maiyet halkından birkaç kişi aralarına girer, mezardan çıkarlar.)

HAMLET: Ne çıkar! Gözlerim ebediyyen yumuluncaya kadar onunla bu bahis üzerinde çarpışmaya hazırım.

KRALİÇE: Evladım, hangi bahis?

HAMLET: Ofelya'yı seviyordum; kırk bin kardeşin muhabbeti bir araya gelse, hasıl olacak yekun yine benim aşkıma musavi olamaz. (Laert'e) Sen onun için ne fedakarlıkta bulunabilirsin?

KRAL: Laert delidir.. Sen ona bakma!

KRALİÇE: Allah aşkına.. Sözlerine tahammül göster!

örtülü bir dağın ismidir. Yunan esatirine göre, Olimpos'un semaya yaklaşmış gibi görünen şahikasında mabudlar otururlar. Olimpos Dağı ekseriya semanın mai kubbesine teşbih edilerek o yolda yad edilir. Pelyon, Tesalya'da yüksek bir dağın ismidir. Yunan esatirine nazaran, diğer mabudlarla harp ederken Pelyon'u Olimpos'un yanına götürmüşler, üzerine de Ossa Dağı'nı koyarak mabudlara erişebilmişlerdir.

Sayfa 63

HAMLET: Allah aşkına, ona karşı yapabileceğın fedakarlık nedir? Göster bakalım.. Ağlayacak mısın? Döğüşecek misin? Kendini açlıktan mı öldüreceksin? Kalbini mi yırtacaksın? Sirke mi içeceksin? Timsah mı yiyeceksin? Ben de hepsini yapacağım! Buraya ağlayıp sızlamak, mezarına atlayıp beni çileden çıkarmak için mi geldin? Onunla diri diri mezara gömül, ben de gömüleceğim; dağdan bahsetmiyor muydun? Üzerimize milyonlarca dönüm toprak yığsınlar, Ossa [1] Dağı'nı yanında bir siğil gibi bırakan bu yüce mezarın zirvesi, semanın cehennemi mıntıkalarına ulaşsın! Eğer ona karşı olan aşkından dolayı kendi kendini methe kalkışırsan, bunu senin kadar ben de yapabilirim..

KRALİÇE: Sırf cinnet.. Buhran, üzerinde bir müddet tesirini gösterecek. Fakat o zail olunca, altın tüylü yavrucaklarının yumurtadan çıkmasını bekleyen bir güvercin gibi, susup oturacak..

HAMLET: Efendi, sözümü dinleyiniz; bana karşı olan bu muamelenizin sebebi ne? Ben sizi her zaman sevdim; fakat bundan bir şey çıkmaz; isterse bizzat Herkül bile bütün gayretini sarf etsin, iş yine oluruna varacak.. [2]

(Çıkar.)

KRAL: Rica ederim, Aziz Horaşyo, Hamlet'e nezaret et. (Horaşyo çıkar. Kral Laert'e) Dün akşam söylediğimiz sözler sabrınıza kuvvet versin! Tasavvurlarımızı derhal kuvveden fiile çıkarmaya çalışacağız. Sevgili Jertrud, oğluna biraz göz kulak ol; bu mezar canlı bir abide ile süslenecek [3]

---

[1] Bundan evvelki haşiyeye müracaat.

[2] "Kedi miyavlayacak, köpeğin de günü gelecek." mealindeki İngilizce darbı meselin burada "Ne de olsa, tabiat yine kendini gösterecek." manasına geldiği Hamlet'in tefsirinde ifade olunuyor.

[3] Canlı kelimesinin burada iki manası vardır: Bu sözden, Kraliçe, "zihayat" manasını; Laert ise Hamlet'in hayatı kastedildiği manasını anlar.

Sayfa 64

yakında sükunete kavuşacağız; o zamana intizaren, sabır ve sükunu kendimize düsturu hareket edinelim.

[Beşinci perdenin ilk meclisinde Hamlet Horaşyo ile konuşur. Hamlet gemide iken kendi idamı hakkındaki emirnameyi açmış, onun yerine Rozenkranç ile refikinin idamı hakkında bir emirname yazıp zarfın içine koymuş. Zarfı da babasına ait olan mühürle mühürlemiştir. Kral tarafından Hamlet'e karşı hazırlanan ikinci suikast hazırdır. Osrik ismindeki nedim, Kral'ın Laert'le tutuştuğu bahsi Hamlet'e haber veriyor. Kral güya Hamlet'in meç oyununda Laert'i mağlup edeceğini iddia ediyor. Hakiki maksadını yukarıda izah etmiştik.]

(Kral, Kraliçe, Laert, lordlar, Osrik girerler; hizmetkarlar ellerinde meçler olduğu halde onları takip ederler; bir masa, üzerinde şarap kadehleri.)

KRAL: Geliniz Hamlet geliniz; size verdiğim bu eli kabul ediniz.

(Kral, Laert'in elini Hamlet'e verir.)

HAMLET: Afedersiniz efendim, sizi rencide ettim; fakat siz civanmert bir adam olduğunuz için bu hareketimi af edersiniz. Ne elim bir buhranla malul olduğumu bu heyet bildiği gibi, herhalde siz de işitmişsinizdir. Eğer hareketim hissiyatınızı, şeref ve haysiyetinizi rencide edip ğayz ve hiddetinizi şiddetle tahrik ettiyse itiraf ederim ki bu hareketime yegane saik deliliktir. Laert'i Hamlet mi rencide etti? Böyle bir hareket Hamlet'ten asla sadır olamaz; eğer Hamlet kendisine malik olmadan Laert'i rencide ettiyse onu rencide eden Hamlet değildir, Hamlet bunu reddeder. O halde bunu kim yaptı? Hamlet'in cinneti; hal böyle ise bizzat Hamlet de rencide edilenler arasındadır. Cinneti o zavallının

Sayfa 65

düşmanıdır. Şu muhterem zatlar huzurunda, kendimi her türlü sui niyetten tebrie etmeme müsade ediniz. Alicenap kalbiniz bana, rastgele attığı, ok üzerinden aşırdığı okla kardeşini yaralamış bir adam nazarıyla baksın ve affetsin.

LAERT: Bu sözleriniz kalbimi tatmin etti, esasen beni bu işte en ziyade intikama sevk eden saik de kalbimdi, böyle olmakla beraber şeref ve haysiyet hakkındaki telakkilerim beni sizden uzaklaşmaya mecbur ediyor. Şeref ve haysiyet bahsinde söz söylemeye selahiyetdar ihtiyarların reyini alıp haysiyetime halel gelmeden sulh olabileceğime dair emsal görerek kanaat hasıl etmedikçe sizinle barışamayacağım. Fakat o zamana

kadar, izhar ettiğiniz muhabbeti, samimiyetle kabul edeceğim. Ve dostluğunuzu kırmayacağım.

HAMLET: Memnuniyetle kabul ediyorum. Benimle tutuştuğunuz bu kardeşçe bahsi memnuniyetle kabul ediyorum. Meçleri veriniz. Haydi bakalım.

LAERT: Haydi bir tane de bana veriniz.

HAMLET: Ben sizin meçiniz olacağım. [1] Laert, acemiliğim karşısında maharetiniz, en karanlık bir gecenin zulümatı içinde parlayan bir yıldız gibi, parlayıp temeyyüz edecek...

LAERT: Siz benimle eğleniyorsunuz!

HAMLET: Şu el üzerine yemin ederim ki eğlenmiyorum!

KRAL: Osrik, ver bakalım meçleri.. Yeğenim Hamlet, bahsi biliyorsun değil mi?

HAMLET: Pek iyi biliyorum, My Lord. Fakat siz zayıf taraf için bahse girmişsiniz.

KRAL: O cihetten endişe yok; her ikinizin de oyununuzu gördüm.

---

[1] Meç manasına gelen *foil* kelimesi aynı zamanda elmasları daha parlak göstermek için altlarına konulan maden safihaları manasına gelir.

Sayfa 66

LAERT: Bu meç fazla ağır, bir başkasını veriniz bakayım.

HAMLET: Ben kendi meçimden memnunum. Bu meçler hep bir boyda mı?

(Mübarezeye hazırlanırlar.)

OSRİK: Bir boyda, Efendim.

KRAL: Şarap kadehlerini masanın üzerine koyunuz. Şayet Hamlet birinci veya ikinci darbeyi vurur, yahut üçüncü darbeyi iade ederse, bütün bataryalar toplarına ateş ettirsinler; Kral Hamlet'in sıhhatine badenuş olacak ve yekdiğerini takip eden dört kralın devri saltanatlarında Danimarka tacını tezyin etmiş olan incilerden daha büyük bir inciyi şarap kadehinin içine atacak. Bana kadehi veriniz. Kral Hamlet'in şerefine badenuş oluyor.. Bu haberi, trampetler borazanlara, borazanlar topçulara, topçular semaya, sema da arza isal ve ilan etsin! Haydi başlayınız.. Hakemler, siz de oyunu dikkatle takip ediniz.

HAMLET: Haydi efendim!

LAERT: Haydi, My Lord!

(Oyun başlar.)

HAMLET: Şu bir!

LAERT: Hayır, vurmadınız!

HAMLET: Hakeme soralım.

OSRİK: Vurdunuz, hem de gayet vazıh surette görüldü.
LAERT: Peki, tekrar başlayalım.
KRAL: Durunuz; bana şarap veriniz. Bu inci senindir. Sıhhatine içiyorum. Bu kadehi Hamlet'e veriniz.

(Borazanlar çalar, top sesleri duyulur.)

HAMLET: İçmeden evvel bir sayı daha yapmak istiyorum. Kadehi şöyle bir tarafa bırakınız. (Çarpışırlar.) İşte bir sayı.. Buna ne dersiniz?

Sayfa 67

LAERT: İsabet etti; itiraf ediyorum.
KRAL: Oğlumuz kazanacak.
KRALİÇE: Şişman olduğu için nefesi kesiliyor. Gel Hamlet, al şu mendil ile alnını sil.. Hamlet, Kraliçe, muvaffakiyetin için badenuş oluyor!
HAMLET: Sevgili anneciğim!..
KRAL: Jertrud, içmeyiniz!
KRALİÇE: İçmek istiyorum, My Lord. Müsade buyurunuz.
KRAL: (Kendi kendine) Zehirli kadehi alıyor. İş işten geçti!
HAMLET: Ben daha içmeye cesaret edemiyorum, Madam, biraz sonra..
KRALİÇE: Gel de yüzünü sileyim.
LAERT: My Lord, bu sefer de ben ona vuracağım.
KRAL: Zannetmem.
LAERT: (Kendi kendine) Adeta vicdanım da razı olmuyor.
HAMLET: Şimdi üçüncüye bakalım. Fakat Laert sen işin alayındasın. Rica ederim, bütün gayret ve maharetinizi gösteriniz. Yoksa beni aciz bir çocuk yerine mi koyuyorsunuz?
LAERT: Öyle mi söylüyorsunuz? Geliniz öyleyse!

(Çarpışırlar.)

OSRİK: İki taraftan da bir şey yok.
LAERT: Sıra şimdi sizin.

(Laert, Hamlet'i yaralar; kılınçları bırakırlar ve mübarezenin şiddeti içinde meçleri değiştirirler. Bu sefer Hamlet Laert'i kendi meçiyle yaralar.)

KRAL: Aralarına giriniz.. kendilerini kaybettiler!

Sayfa 68

HAMLET: Olmaz, haydi gel bakalım..

(Kraliçe düşer.)

OSRİK: Kraliçe'ye bakınız.. Kraliçe'ye bir şey oldu.

HORAŞYO: Her ikisinden de kan akıyor.. Bu iş nasıl oldu, My Lord?

OSRİK: Nasıl olur, Laert?

LAERT: Nasıl olacak, Osrik.. Kendi kazdığım kuyuya kendim düştüm.. Hıyanetim ayağıma dolaştı, beni pek haklı olarak öldürüyor!

HAMLET: Kraliçe'ye ne oldu?

KRAL: Kanı gördüğü için bayıldı.

KRALİÇE: Yok yok.. İçtiğim şeyden.. İçtiğimden... Ah Hamlet, yavrum. İçtiğim şey beni bu hale koydu. Zehirlendim.

HAMLET: Cinayet! Kapıları kapatınız. Bu alçaklığı kim yaptıysa meydana çıksın! Bu alçak nerede?

LAERT: Burada Hamlet. Senin de kanına girdiler; artık bu dünyada hiçbir ilaç sana fayda vermez; Hamlet yarım saatten fazla yaşamazsın. Bu alçaklığa vasıta olan alet, keskin ve zehirli ucuyla, senin elinde duruyor. Kazdığım çukura kendim düştüm; bir daha kalkmamak üzere şuraya serildim. Annen zehirlendi; fazla konuşamayacağım; hepsine sebep olan Kral'dır.

HAMLET: Zehirli kılıç, tesirini göster!

(Kral'ı yaralar.)

HERKES BİRDEN: Hıyanet! Hıyanet!

KRAL: Dostlarım beni müdafaa ediniz; ölmedim, yalnız yaralandım.

HAMLET: Seni katil! Melun Danimarkalı! İç şu zehiri.. Bakalım demin bahsettiğin inci içinde mi? Sen de annemi takip et!

(Kral ölür.)

Sayfa 69

LAERT: Kendi eliyle hazırladığı o zehir ona layıktı; necip Hamlet, seninle helalleşelim; kendi ölümümle babamın ölümü, boynunda bir vebal olarak kalmasın.. Senin ölümün de bana vebal olmasın..

(Ölür.)

HAMLET: Allah vebalini affetsin! Ben de seni takip ediyorum. (Horaşyo'ya hitaben) Horaşyo, öldüm. Bedbaht Kraliçe, Allah'a ısmarladık! Bütün bu cinayetler karşısında dilsiz veya seyirci vaziyetinde kalan sizler, bu felaketle yüzleri solan, titreyen sizler.. Ah vaktim olsaydı size her şeyi anlatırdım.. Fakat ölüm, aldığı emri dakikası dakikasına icra eden bu emir bir başımda bekliyor.. Horaşyo ben öldüm; sen yaşıyorsun; itham edenlere karşı beni ve davamı müdafaa et!

HORAŞYO: Onu aklınızdan çıkarınız; bende bir Danimarkalı'dan ziyade kadim bir Romalı ruhu var; kadehte zehirli içki henüz bitmedi.

HAMLET: Sen bildiğim gibi mert bir adamsan kadehi bana verirsin! Allah aşkına ver.. İçmek istiyorum! Lütufkar Horaşyo hakikat meçhul kalacak olursa, düşün bir kere, arkamda ne fena bir nam bırakacağım! Şayet beni zerre kadar sevdinse, kendini ölüm denilen ezeli saadetten bir müddet daha mahrum kıl, bu deni dünyanın bin türlü ıztırabı içinde yaşamaya biraz daha katlan da maceramı bilmeyenlere öğret! (Bando muzıka marş çalar, bir yaylım ateşi işitilir.) Bu gürültü nedir?

OSRİK: Lehistan'dan muzafferan dönen genç Fortenbras, herkese meydan okur gibi İngiliz elçilerini selamlıyor..

HAMLET: Artık ölüyorum, Horaşyo.. Zehirin tesiri melekatıma hakim oluyor. İngiltere'den gelecek haberleri bekleyemeyeceğim; fakat içime öyle doğuyor ki intihabatta talih Fortenbras'a yaver olacak.. Ben can çekiştiğim şu dakikada reyimi ona veriyorum; reyimi vermekte

Sayfa 70

beni isti'cale sevk eden ahval ve hadisatı da ona anlatırsın.. Bakisi sükut. [1]

(Ölür.)

HORAŞYO: Şu anda necip bir kalp parçalandı! Elveda Sevgili Prens! Melek kafilelerinin terennümleri içinde ebedi istirahatine kavuşursun, inşallah! Bando muzıka niçin buraya geliyor?

(Dışarıda bando muzıka marş çalar. Fortenbras İngiliz elçileriyle içeri girer. Trampetler, bayraklarla etbaı takip eder.)

FORTENBRAS: Nerede o munzır?

HORAŞYO: Görmek istediğiniz nedir? Şayet dehşet ve felaketi bir haile halinde görmek istiyorsanız, fazla aramayınız.

FORTENBRAS: Bu maktel intikam diye feryad ediyor. Ölüm, ey mağrur! Ezeli malikanende yine nasıl bir ziyafet çekiyorsun ki bir vuruşta bunca tacdarı birden böyle kanlı bir surette yere sermişsin?

BİRİNCİ ELÇİ: Manzara cidden korkunç; İngiltere'den getirdiğimiz haberler vaktinde yetişmedi; bizi dinleyecek olan kulaklar hissiz ve ebediyyen tıkalı. Şimdi Kral'a, Rozenkranç ve Gildeştern'in idamı hakkındaki emrinin icra edildiğini söyleyecek olsam, bize kim teşekkür edecek?

HORAŞYO: Şayet lisanı konuşmaya muktedir olsaydı yine teşekkür etmezdi; onların idamını Kral katiyyen emretmedi. Madem ki biriniz Lehistan'dan, biriniz de İngiltere'den gelip şurada bize tesadüf ettiniz, size bu kanlı muammanın esasını izah etmemi elbette istersiniz. Fakat ondan evvel, emir ediniz de şu naaşlar, halkın görebileceği şekilde, dışarıda yüksek bir yere konulup herkese teşhir edilsin.

[1] Zebanzed bir sözdür. Esasen Hamlet dramının ikiyüzden fazla mısraı ve beyti darbı mesel haline gelmiştir.

Sayfa 71

O zaman benden neler işiteceksiniz.. Ne vahşiyane, hunrizane, tabiat harici fiiller.. Tesadüfün verdiği hükümler ve sebep olduğu katller.. Hile ve cebr ile hazırlanmış ne ölümler.. Bütün bunları işittikten sonra, neticede, saydığım felaketlerin faalinin başına nasıl yıkıldığını göreceksiniz.. Bunları hakikate mukarin olarak yalnız ben anlatabilirim.

FORTENBRAS: Asilzadeleri toplayıp hemen dinleyelim. Bana gelince, kaderimi kemali hüzün ile kabul ediyorum. Fakat bu devlet üzerinde bir takım kadim hukuka malikim, menafiim beni bu hukuku talebe sevk ediyor.

HORAŞYO: Size ondan da bahsedeceğim; size, bu hususta herkesten fazla reyi olan bir kimsenin vasiyetinden bahsedeceğim. Fakat bu vasiyet, herkesin heyecan ve endişe içinde bulunduğu şu sırada hemen yerine getirilsin, yoksa hata ve hud'a yeni felaketlere meydan verebilir.

FORTENBRAS: Dört zabit Hamlet'i merasimi askeriye ile resmi geçit tahtına götürsün; şayet onun tahta geçmesine talih müsade etseydi, krallığa layık olduğunu ispat edecekti. Güzergahında askeri bando çalınsın, merasimi askeriye icra olunarak kadr ve meziyeti ilan edilsin! Ölüleri kaldırınız.. Harp meydanına yaraşan bu manzara burada hiç yakışık almıyor.. Haydi söyleyin, asker endaht etsin.

(Cenaze marşı çalar. Ölüleri taşıyarak çıkarlar. Batarya atış eder.)

SON

Kitabın arka kapağı

Fiyatı **18** kuruştur